LEJRE KOMMUNE

HVALSØ BYMIDTE

BYFORNYELSESPROGRAM FOR OMRÅDEFORNYELSE

SEPTEMBER 2016

Vores Sted
Lejre Kommune

Læsevejledning

Lejre Kommune har taget initiativ til en byfornyelsesindsats i kommunens største by, Hvalsø - nærmere bestemt i Hvalsø Bymidte. Områdetypen er "Nedslidte byområder i byer med 3000 eller flere indbyggere, men med færre end 10.000 indbyggere, hvor der er væsentlige behov for bymæssig udvikling. Programmet er udarbejdet af Lejre Kommune og Koordinationsgruppen for områdefornyelsen, bestående af lokale borgere samt repræsentanter for erhvervsliv, foreninger, institutioner, kulturliv mv. med hjælp fra SLA og COWI. Det sker i forlængelse af projektet Vores Hvalsø, der har kørt i 2015 med aktive arbejdsgrupper og udarbejdelse af en Vision for Hvalsø i 2016. Programmet skal besluttes af Lejre Kommunes Kommunalbestyrelse i september 2016 og sendes til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet for godkendelse herefter. Efter Ministeriets godkendelse af programmet i november 2016 vil programmet fungere som rammesættende handlingsplan for områdefornyelsen, der sættes i gang i derefter.

INDHOLD

BAGGRUND	5
OMRÅDEBESKRIVELSE	8
PROBLEMER OG RESSOURCER	16
KOMMUNALE INITIATIVER (INVESTERINGSREDEGØRELSE)	18
PRIVATE INITIATIVER	20
BEHOV FOR BYGNINGSFORNYELSE	22
VISION HVALSØ	24
MÅLSÆTNING, SUCCESKRITERIER	30
TILGANG	32
PROJEKTKATALOG - INDSATSER I OMRÅDEFORNYELSEN	35
BYSAMARBEJDER	36
ANLÆG	38
AKTIVITETER	40
BUDGET	51
ORGANISATION	52
HANDLINGS- OG TIDSPLAN	59

VI SKABER SAMMEN

Områdefornyelsen udspringer af et konkret behov for at vende en negativ udvikling i Hvalsø Bymidte, hvor Hovedgaden skal løftes, og hvor sammenhængskraften styrkes gennem nye forbindelser, historiefortælling og en masse nye frodige steder, der indbyder til møder, ophold, handel, rekreation, leg, læring, fællesskaber og nyt liv.

Områdefornyelsen bygger på en lang forudgående samskabelsesproces, der i 2014 blev sat i gang med Vores Hvalsø og Vores Sted, og som i 2016 udmøntede sig i Vision Hvalsø. Alt det er afsættet for arbejdet med dette program for områdefornyelsen.

VORES STED
Vores Sted er en politisk vision, der med afsæt i naturen, fællesskaber og frirum til initiativ nytænker, hvordan borgere, politikere og medarbejdere arbejder sammen omkring livet og udviklingen i Lejre Kommune.

VORES HVALSØ - PROJEKTKONTORET
Projektkontoret i Hovedgaden 12 har siden november 2014 fungeret som et mødested og udviklingsmiljø for arbejdet med Hvalsø. Med Områdefornyelsen er det tanken, at Projektkontoret langsomt afvikles og gentænkes i en nyt format med udgangspunkt i byens liv, skaberkraft og nye tværgående bysamarbejder.

VISION HVALSØ
Visionen for Hvalsø er udarbejdet på foranledning borgere, virksomheder og foreninger samt Hvalsø Bylav, der har efterspurgt en langsigtet og samlende vision, der kan inspirere og skabe fokus omkring byens udvikling.

FÆLLESSKAB OMKRING UDVIKLING AF PROGRAM FOR OMRÅDEFORNYELSEN
Med udgangspunkt i Visionen for Hvalsø udarbejder en koordinationsgruppe for områdefornyelsen, med bred repræsentation i byen, et program for områdefornyelsen i samarbejde med SLA, COWI og Lejre Kommune. Programmet udvikles i foråret 2016 via fælles studietur, møder, inspiration fra andre byer, videnspersoner mv.

Projektkontoret åbner i november 2014:
Et ny sted for forståelse, fællesskaber og samskabelse

Vi rejser sammen og henter inspiration til udviklingen.

Der tilføres inspiration og viden omkring fx bysamarbejder og byens særlige arkitektoniske- og kulturhistoriske kvaliteter (fx SAVE-registrering)

De lokale aktivitetsgrupper på arbejde.

Vi får ideer sammen
(Bykontoret i Skælskør)

Byen gennemfører kampagne
for visionsdagen.

Folk står sammen.

Gode folk knytter bånd.

Byen præsenterer Visionen
for Hvalsø i Hvalsøhallen

RUNDT OM HVALSØ

Hvalsø er Lejre Kommunes største by med lidt over 4.000 indbyggere. Byen ligger midt i naturen, godt forbundet med andre byer – både som Stationsby og via nærliggende adgang til motorvejsnettet. Trods tilbagegang, er Hvalsø stadig den by i kommunen, hvor der handles mest.

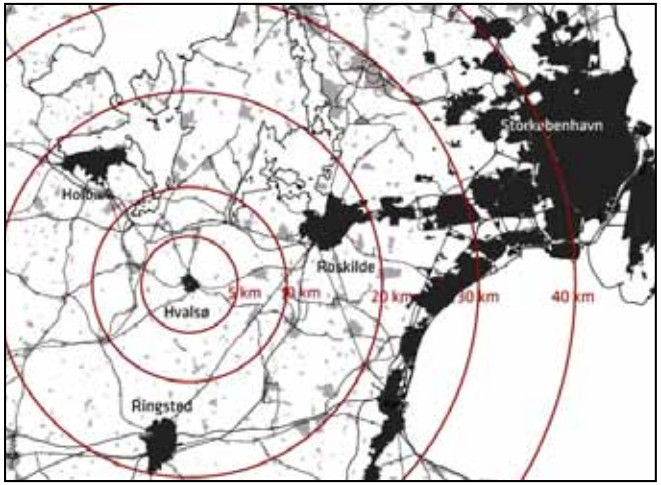

Hvalsø ligger midt på Sjælland med gode forbindelser med tog og motorvej til Hovedstadsområdet og lige midt i mellem Holbæk, Ringsted og Roskilde. Området er skovrigt, kuperet og rigt på natur. Mod sydøst ligger Storskoven, på vestsiden af byen ligger Elverdamsdalen, Sonnerupgård og Tadre Mølle. Byen er omgivet af landskabelige fredninger, der bliver til Nationalparken Skjoldungernes Land. Så der er natur overalt, men fornemmelsen af at være midt i naturen mærkes ikke, når man bevæger sig i byen.

55% af arbejdsstyrken pendler ud af kommunen til arbejdspladser særligt i Roskilde, Holbæk og københavnsområdet. Hvalsø er i høj grad en pendler-bolig-by med et stort udbud af offentlige institutioner som skole, bibliotek, kulturhus, idrætshal mv. Byen har stadig et rigt forenings- og kulturliv med mange frivillige, der gør deres for at holde liv i byen. Erhvervsliv og detailhandlen kæmper, som så mange andre byer i landdistriktet, for at overleve, og Hovedgaden er i de sidste årtier blevet udfordret med med tomme lokaler og nedslidte bygninger, der giver et dårligt indtryk af byen.

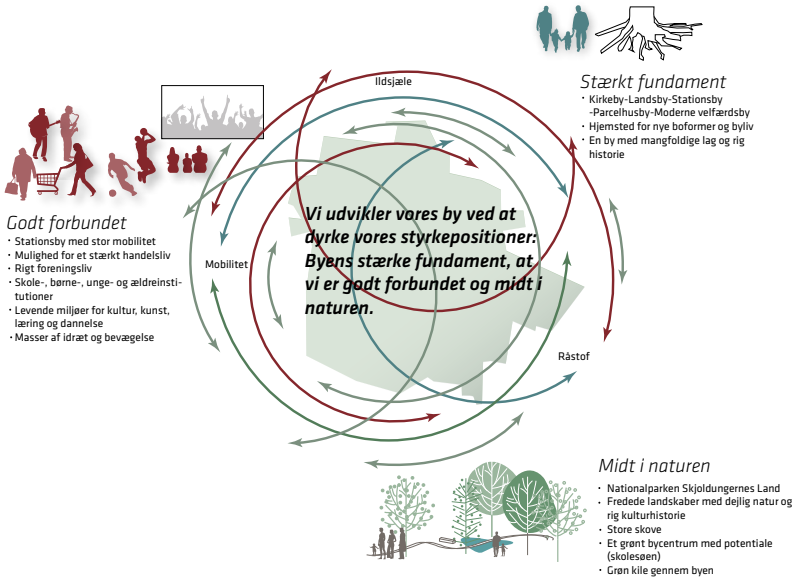

FAKTA OM HVALSØ

- Hvalsø er Lejre Kommunes største by med lidt mere end 4.000 indbyggere. Befolkningsudviklingen har været tæt på status quo igennem de seneste 5 år.
- Det er kommunens største handelsby, der danner rammen for ca. 1/3 af kommunens samlede detailhandel.
- Hvalsø er den ene af to stationsbyer i Lejre Kommune.
- Omkring 55% af borgerne i Hvalsø pendler til arbejde.
- Pendlingsafstanden til København er ca. 55 km. og i bil uden for myldretid kan turen gøres på omkring 50 minutter.
- Byens funktion som trafikalt knudepunkt kan både aflæses i trafikken og travlheden omkring stationsområdet og på de lokale udfaldsveje fra Hvalsø, der er belastet om morgenen og sidst på eftermiddagen.
- Hvalsø rummer Lejre Kommunes største koncentration af offentlige institutioner samt kultur- og fritidstilbud, herunder skole, SFO, idrætstilbud, hal, bibliotek, kulturhus, rådhus etc.
- Den gennemsnitlige husstandsindkomst i Lejre Kommune ligger lidt over landsgennemsnittet, men med store interne variationer, hvor postdistrikt Hvalsø fx ligger markant lavere end postdistrikt Lejre.
- Hvalsø rummer en mangfoldig bygningsarv med bygninger fra alle tidsaldre, herunder en smuk kirke fra 1200-tallet samt mange bygninger fra før 1950 samt, hvoraf en del besidder arkitektoniske- og kulturhistoriske kvaliteter, selvom mange nu fremstår nedslidte og dårligt vedligeholdte.
- Hvalsø ligger op af Sjællands første Nationalpark "Skjoldungernes Land" og store skovområder.

HISTORISKE STEDBUNDNE UDVIKLINGSRESSOURCER

I Hvalsøs historie, geografi og natur findes stedbundne ressourcer, som den fremtidige områdefornyelse kan tage afsæt i.

Hvalsø er en by med en mangfoldig kulturarv, der både kan aflæses i byens bygninger og byggede miljøer, og som er dokumenteret via SAVE-registrering i 2015. Den kan også aflæses i byens råstoffer og naturgeografi, hvor alt fra savværkstraditioner, grusgravning, kalk- og frådstensbrud har præget, og stadig præger, byens liv og fysisk. Disse stedbundne potentialer er for mange en skattet del af byen, der vil kunne være med til at styrke byens egenart, som et særligt og betydningsfuldt sted, hvor historie og fremtid beriger hinanden.

Fx når de gamle bygninger skal istandsættes, eller når de kulturhistoriske- og arkitektoniske kvaliteter tænkes med i arbejdet. Eller ved at bruge råstofferne på nye måder i udviklingen af byens rum, der bliver mere sanselige og beriget med lokal karakter. Den rumlige variation, der opleves i de nærliggende skove, kan blive en del af bymidten, så man også her mærker det filtrerede sollys gennem trækronerne, hvor belægningerne knaser og giver efter, hvor træerne vokser uden beskæring og tæmning. Tænk hvis de stærke savværkstraditioner kunne duftes og mærkes og fornemmes i byen og frådstenene fra Elverdamsdalen bruges til nye karaktergivende byggesten? Eller at grusgravene, der også findes i bymidten, fik en stærkere gennemgående tilstedeværelse i byen, fx via materiale til stier mv. Eller at byens kalk-bruds-traditioner blev revitaliseret i byens inventar.

Med gul er vigtige historiske bygninger markeret.

FRÅDSTEN/KILDEKALK

SAVVÆRKSTRADITIONER

GRUSGRAVENE

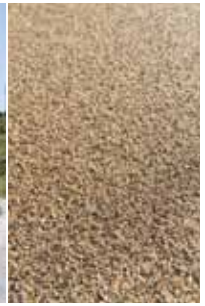

SKOVEN LIGE I NÆRHEDEN

BEGIVENHEDER DER HAR FORMET HVALSØ

XX00 f.kr.

Det storslåede landskab har sammen med dødislandskabernes skovrigdom været med til at trække adelen til egnen. Skjoldungerne og vikingetid/jernalder har ikke efterladt mange spor her. Der er fundet en enkelt fibula i skoven. Kirken er hovedejer i Middelalderen. Den lod opstemme rigtig mange områder i skovene til brug for opdræt af suder til spisning i fasten af Roskildes mange gejstlige. Der har været tale om en

o. 1200

stor produktion. Dammene og dæmningerne kan stadig ses. Stednavne fortæller også historie "Gydelyng". Fra samme tid stammer også flere mølledæmninger i skovene. Kirken opføres o. 1200. Senere udvidet ad flere gange. Kirken har tjent herrregården Sonnerupgård, landsbyen og sognet. Tidligere præstegård lå vest for og nedenfor kirken. Nuværende præstegård opført længere mod nord i 1919.

1600

Svenskekrigene i 1600-tallet var ufattelig hårde for egnen. Stort set alt var skadet i betydeligt omfang til helt ødelagt. Snaphaner bekæmpede besættelsesmagten fra skovene.
Den gamle adel går fallit, borgerlige overtager godserne sammen med Københavns Magistrat.

Lindormen og tyren.
Tyr på kropladsen ved kirken.

1700

Den oprindelige landsby lå syd for kirken og bestod af 14 gårde og nogle huse. 6 gårde blev flyttet ud i forbindelse med udskiftningen i 1793. Hvalsø var sognets hovedby, kirke, præstegård, degnegård, fattighus, skoler og senere handel, håndværk og småindustri. Administration.

1870'erne

Nordvestbanen mellem Roskilde og Kalundborg etableres i 1870'erne. Det gør Hvalsø til en stationsby: Apotek (1871) fungerer stadig i samme bygning, Købmandshandel (Hovedgaden 62) fra 1876. Stationsbygning (1874). Mejeri, hotel, kro og købmandsgård og handelsgade. Hvalsø er i dag en sammensmeltning af landsbyen syd for kirken og stationsbyen nord for.

1875-o 1915

Kreaturmarkederne fra Jomfrukilderne, der ligger vest for Hvalsø blev fra 1877-1930'erne flyttet ind til Hvalsø.
Kildemarkederne fandt sted hvert år. De udviklede sig til en hel "Dyrehavsbakke" med udskænkning, dans, gøglere, handel etc i stor skala. Degnen Sandbech havde dog opstillet en kildeblok, hvor fromme kunne lægge en skilling til

1945

de fattige og som tak for eventuel helbredelse. Derfor har vi Sandbechs Allé. Klager fra de omboende var med til at flytte markederne til stationen.

Realskole, missionshus, brugs, menighedssal, vandværk, elværk og fattighus kom til i disse år. I disse år blev der også opført flere villaer for embedsmænd og fabrikanter i byen.

1972

2. Verdenskrig.
Våbennedkastninger i betydeligt omfang.

Råstofgravene går ca 100 år tilbage. Den første var allerede omdannet til park i 1960. Gravene skal med tiden omdannes til rekreative områder med stort naturindhold. Kommunalreformer har været svære at fordøje i de små samfund. Reformen i 1972 var endnu ikke gledet ned mod nord i den gamle Hvalsø Kommune, da den næste kom. Såby-Kisserup blev "lagt ind under" ikke sammen med Hvalsø-Særløse. Det tog årtier før, den nye struktur slog igennem. Fra kommunens, foreningers og privat side har været mange initiativer til at skabe en fællesskabsfølelse for Lejre Kommune.

2016

Både øst og vest for Hvalsø Bymidte vokser nye boligområder frem, herunder Hyllegårdsudstykningen med bofællesskabet "Frikøbing" og botilbuddet Cecilie Marie i forlængelse af den grønne kile samt i "Buske" øst for Bymidten. Søtorvet sættes i gang. Områdefornyelsen i Hvalsø Bymidte påbegyndes.

HVALSØ BYMIDTE – ET UDFORDRET BYCENTRUM MED STORE POTENTIALER

Områdefornyelsen er afgrænset til Hvalsø bymidte, som i dag fremstår opdelt og nedslidt med mange tomme og dårligt vedligeholdte erhvervslejemål, boliger og veje samt manglede trafiksikkerhed, mødesteder og byrum, der ikke lever op til stedets potentiale.

Stationen mod nord, Hovedgaden mod øst, Søtorvet, institutionerne i Kulturaksen og den grønne kile mod syd samt det grønne søområde i midten danner rammerne omkring Hvalsø Bymidte, der afgrænser områdefornyelsen. Området er valgt, da det på en og samme tid rummer store udfordringer og store potentialer. Og udfordringerne er der nok af. Ikke mindst i Hovedgaden, der igennem de seneste årtier har mistet sin oprindelige funktion som handelsgade og pulserende mødested, og i dag fremstår nedslidt, usikker for bløde trafikanter med tomme butikker, erhvervslejemål og dårligt vedligeholdte boliger.

Bymidtens forskellige dele fremstår desuden meget opdelte og uden sammenhæng og forbindelser, hvor særligt Hovedgaden, Søområdet og Kulturaksen vender ryggen til hinanden i stedet for at berige hinanden. Det er også de færreste, der bruger bymidten, som oplever byens grønne kile, der, til trods for sin nærhed til bymidten og store naturkvaliteter, fremstår som et skjult appendix. På samme vis opleves byens nærhed til naturen, de nærliggende skove og frodige landskaber, som omgiver byen, næsten ikke, når man færdes i bymidten eller ankommer til stationen. Hertil kommer, at bymidten er fattig på velfungerende udendørs mødesteder, hvilket ofte får bymidten til at fremstå livløs, ubefolket og stedsfattig, ikke mindst i den kolde tid.

Men omvendt er det ikke mange bymidter, der rummer samme potentialer som Hvalsø, hvor livgivende funktioner, som handel, foreningsliv, lokale ildsjæle, kulturtilbud, offentlige institutioner, station og et stort grønt søområde findes tæt op ad hinanden omgivet af rig natur. Og potentialerne skal gradvis frisættes gennem områdefornyelsesindsatsen, hvor byens forfald og udfordringer skal mødes med initiativer, der kan vende den negative udvikling. Stimulere lysten til at engagere sig og gøre en forskel for alle, der vil være med - beboere, handlende, erhvervsliv mv. Byens liv, fysisk, sammenhæng, steder, fortællinger og naturadgang skal gradvist forstærkes og kvalificeres, så vi får by, der hænger godt og sikkert sammen, og som kan understøtte handlen, dagligdagen og oplevelsen af at være i en attraktiv bymidte med liv i alle aldre og mangfoldige kvaliteter - uanset om du færdes i Hovedgaden, på Stationen, omkring søen eller andre steder i bymidten.

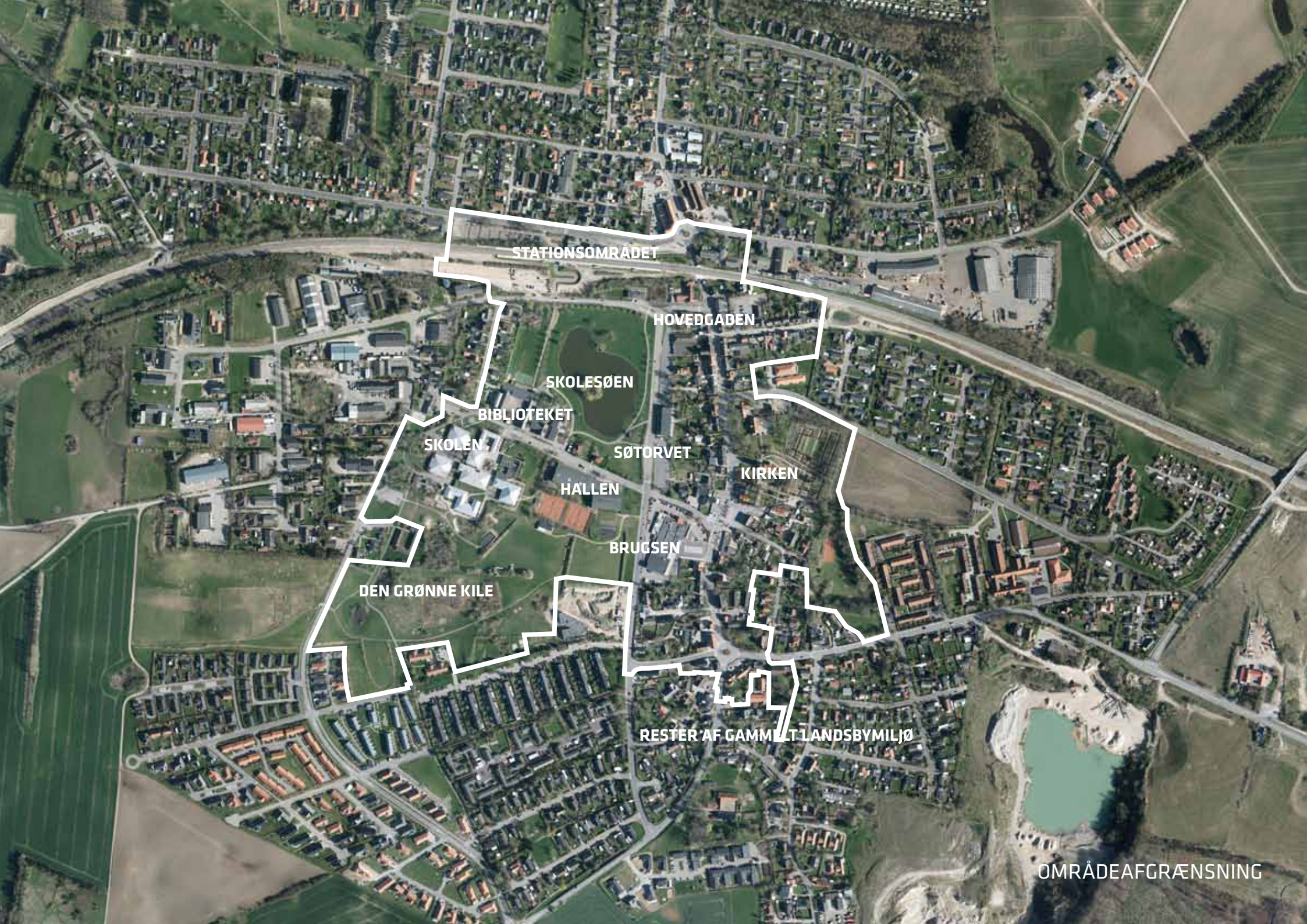

OMRÅDEAFGRÆNSNING

FAKTA OM BYMIDTEN

- Det udvalgte byområde rummer spor fra alle dele af byens historiske epoker som kirkeby, landsby, stationsby og moderne velfærdsby. Hvalsø Kirke fra 1200-tallet tårner stolt over byen og Hovedgaden med tilhørende præste- og kirkegård. Mod syd findes rester af gammelt landsbymiljø fra 17-18 tallet.
- Mod nord findes stationen og den oprindelige stationsbygning fra 1874, og mange bygninger følger i dens kølvand i de kommende årtier. Disse oprindeligt enkle og ydmyge bygninger fra perioden 1880-1940'erne, der i dag tegner hovedparten i og omkring Hovedgaden, der binder stationsområdet sammen med den gamle landsby mod syd, men ofte i en dårlig vedligeholdt og ublidt tilbygget stand.
- Området rummer Hvalsø Station, skolen, idrætshal og bibliotek med kulturhus, kirken og Hovedgaden m.m. Detailhandel i form af Fakta og Brugsen samt naturområderne, den grønne kile, skolesøen og grusgraven.
- Det udvalgte byområde rummer 133 boliger og 294 beboere.
- Det samlede bygningsareal er på 30.000 etage m2, hvoraf ca. 1/3 er erhvervsareal anvendt til kontor, handel, lager, offentlig administration mv.
- 69% af bygningerne i projektområdet er opført før 1950, mens det samme tal for kommunen er 26%.
- Områdets boliger er opdelt i 62 parcel og stuehuse, 11 række-, kæde- og dobbelthuse, 51 etageboligbebyggelse, 9 andet eller uoplyst.
- Ejerforholdene i det udvalgte byområde er: 44% ejerboliger, 44% lejerboliger, 12% ikke benyttede og tomme boliger.
- Supermarkedsbebyggelserne er markante i bymidten, herunder "SuperBrugsen" fra 1968 med mange efterfølgende tilbygninger, Fakta fra 2012 og den nu nedlagte Netto fra 1988, optager alle en betydelig del af arealet mellem Hovedgaden og søområdet, hvor der parkeres og handles.

PROBLEMER OG RESSOURCER

Det udvalgte byområde i Hvalsø bymidte rummer på en og samme tid store problemer og stærke ressourcer. Det er dermed et område, hvor investerede områdefornyelsesmidler vil kunne sætte en positiv udvikling i gang - til gavn for såvel området som hele byen og dens store opland.

CENTRALE PROBLEMER

- Nedslidte og dårligt vedligeholdte bygninger, herunder mange i og omkring Hovedgaden.
- Mange nedslidte befæstede arealer.
- Hovedgade præget af butiksdød, nedslidning, betydelig gennemkørende trafik, utidssvarende og dårligt vedligeholdte boliger samt tomme boliger og erhvervslejemål.
- Flere utidssvarende og små boliger med mangel på basale installationer, herunder mange udlejningsejendomme.
- Utryghed for byens mange bløde trafikanter særligt i Hovedgaden, hvor både nedslidte belægninger og dårlig disponering af vejprofiler gør byrummet usikkert for gående og cyklister - ikke mindst for byens mange skolebørn og ældre.
- Mange barrierer og ringe sammenhængskraft mellem bymidtens centrale funktioner, herunder Hovedgade, handelscenter, søområde, grøn kile samt kulturelle og offentlige institutioner.
- Ringe synliggørelse af byens mange skjulte kvaliteter og fortællinger, herunder byens rige naturadgang samt kulturhistoriske og arkitektoniske kvaliteter.
- For få velfungerende udendørs mødesteder i bymidten, der faciliterer fællesskaber, stedstilknytning og skaber liv i hverdagen.
- Alt for ofte fremstår bymidten som et mennesketomt anlæg, uden mødesteder – ikke mindst i den kolde tid.
- Ringe udnyttelse af bymidtens store naturpotentiale, herunder søområdet og den grønne kile.
- Stor frustration over manglende udvikling i lokalsamfundet samt konflikter omkring byens udvikling.
- Manglende tværgående udviklingsmiljøer og samarbejde i byen omkring byens udvikling.
- Antallet af voksne uden for arbejdsmarkedet er relativt høj i det udvalgte byområde med 17% set i forhold til resten af kommunen, hvor andelen er 12%.

VIGTIGE RESSOURCER

- En rig bygningsarv med mange bygninger fra før 1950 findes i stationsområdet og Hovedgaden samt en smuk kirke.
- Et stationsområde med dynamik, mange pendlere og en lokal biograf samt en flot og velholdt stationsbygning fra 1874.
- Søtorvet, et nyt igangsat byudviklingsprojekt i bymidten med 5.000 m2 boliger, 5.000 m2 erhverv og 1.000 m2 kontor, skaber mulighed for at udvikle og koncentrere handels- og bylivet med direkte forbindelse til både området ved søen og Hovedgaden.
- Byen har en fortættet klynge af offentlige institutioner og kultur og foreningsliv langs Skolevej/søen. Gode forudsætninger for synergi imellem dem, naturen, handelslivet.
- Nærheden til et af Sjællands største skovområder og "Skjoldungernes Land" - Sjællands første nationalpark. Unik og direkte adgang til natur-, kulturarv- og friluftsliv, som kan udnyttes og tydeliggøres i forbindelse med områdefornyelsen.
- Et stort lokalt engagement i byudviklingen vokser frem og begyndende spirer frem som følge af blandt andet indsatsen "Vores Hvalsø".
- Mange aktive ildsjæle, engagerede borgere blandt foreningsrepræsentanter, kunstnere, grundejere, bylav, lokalhistorisk forening, handelsliv mv.

KOMMUNALE INITIATIVER (INVESTERINGSREDEGØRELSE)

Lejre Kommune vil i samarbejde med andre offentlige organisationer og virksomheder gennemføre en række initiativer, der supplerer og styrker områdefornyelsen i Hvalsø Bymidte.

SPILDEVANDSPLAN 2016-2023, KLIMATILPASNING OG LAR

Lejre Kommune er i samarbejde med forsyningsselskabet Fors A/S, der er ejet af kommunerne i Holbæk, Lejre og Roskilde, ved at vedtage kommunens nye Spildevandsplan 2016-2023, som skal sikre en håndtering af spildevandet på miljørigtig måde.

Der i planen afsat 37,5 mio. kr. frem mod 2020 til investeringer i den nordlige del af Hvalsø, hvor størstedelen af områdefornyelsesindsatsen er aftalt tilknyttet, herunder Hovedgaden. Pengene skal bruges til separere regnvand fra fælleskloakkerne og til at bruge regnvandet rekreativt. Fors A/S planlægger i den forbindelse af grave store dele af Hovedgaden i Hvalsø op, dog tidligst i 2018, og områdefornyelsen vil indgå tæt samarbejde med forsyningsselskabet omkring en fælles løsning i Hovedgaden og den resterende bymidte, hvor partnernes indsatser og investeringer bliver tænkt sammen med hinanden, herunder også arbejdet med klimatilpasning og LAR-løsninger. Topografien i Hvalsø Bymidte med et skrånende terræn fra Hovedgaden og det øvrige udvalgte byområde ned mod søen i midten, ses som et potentiale i forbindelse med etablering af bæredygtige LAR-løsninger (lokal afledning af regnvand).

Udvalgsformand for Teknik og Miljø i Lejre Kommune Martin Stokholm udtaler i forbindelse med offentliggørelse af Spildevandsplanen: "Når vi separerer regnvand fra fælleskloakkerne, ønsker vi at bruge regnvandet rekreativt. Disse rekreative steder kan blive unikke grønne pletter i vores moderne landsbyer - og er et led i vores strategi om at integrere naturen i alt."

HVALSØ KRAFTVARMEVÆRK

Ud over Fors A/S planlægger Hvalsø Kraftvarmeværk også gravearbejde i Hvalsø Hovedgade. Områdefornyelsen har derfor aftalt med Hvalsø Kraftvarmeværk, at deres arbejde koordineres og samtænkes med de øvrige Hovedgadeindsatser.

INVESTERINGER I STATIONSOMRÅDET

Lejre Kommune er aktuelt i færd med at udarbejde en ny lokalplan for Stationsområdet i Hvalsø, som blandt andet skal skabe rammerne for investeringer i nye grønne parkeringsanlæg, særligt syd for stationen. Investeringerne i disse parkeringsanlæg kommer fortrinsvist fra DSB og i mindre grad Lejre Kommune, og disse udgør forventet, samlet set, i størrelsesordenen 2 mio. kr. Områdefornyelsen i Hvalsø bymidte vil

LAR kan være en god og grøn løsning på regnvands-
håndteringen, som kan bidrage positivt til byens naturrum

arbejde koordineret sammen med dette initiativ, så der skabes størst mulig synergi mellem indsatserne.

VORES HVALSØ

Lejre Kommune igangsatte ultimo 2014 byudviklingsinitiativet Vores Hvalsø med bykontor i Hovedgade 12. Det skete for at igangsætte en efterspurgt positiv udvikling i byen, og initiativet er iværksat og finansieret af Lejre Kommune i tæt samarbejde med byens borgere, foreninger, erhvervsliv mv. Der er siden gennemført en lang række initiativer i Vores Hvalsø, herunder blandt andet SAVE-registrering, etablering af lokale arbejdsgrupper, udarbejdelse af en Vision for Hvalsø, ansøgning samt udvikling af program for områdefornyelse i Hvalsø Bymidte, og områdefornyelsesindsatsen ses som en naturlig videreførelse af Vores Hvalsø. Læs mere på www.voreshvalsø.dk.

BYGNINGSFORNYELSE

Lejre Kommune gjorde i 2015 en særlig indsats for at synliggøre muligheden for at søge midler til bygningsfornyelse i Hvalsø, og flere husejere søgte midler, der dog var stærkt begrænsede. To husejere har efterfølgende igangsat istandsættelsesprojekter i Hovedgaden, der har skabt positiv opmærksomhed, og Lejre Kommune vil derfor reservere ekstraordinære bygningsfornyelsesmidler, udover områdefornyelsesmidlerne, der kan understøtte den positive udvikling af bygningsmassen i områdefornyelsesperioden med særligt fokus på Hovedgaden.

LOKALPLAN FOR HOVEDGADEN

I takt med at områdefornyelsen igangsætter en positiv udvikling i Hvalsø Hovedgade, vil Lejre Kommune bistå med udvikling af en ny lokalplan for Hovedgaden, som sikrer den nødvendige og efterspurgte planmæssige ramme, herunder fx mulighed for omdannelse af tomme erhvervslejemål til boliger eller andre relevante anvendelser.

GENOPRETNING AF STØTTEMUR I VIADUKT

Lejre Kommune har afsat omkring 1,3 mio. kr. kroner til istandsættelse af støttemuren i viadukten i Hovedgaden i 2017, der forfalder og indebærer risici for sammenstyrtning. Områdefornyelsen vil koordinere tæt med dette initiativ, så der evt. bliver mulighed for samarbejde omkring yderligere revitalisering af viadukten, når der alligevel skal udføres arbejde.

PRIVATE INITIATIVER

Hvalsø Bymidte vil i de kommende år være ramme for flere private investeringer, hvor Søtorvet – et nyt koncentreret bycenter med boliger, erhverv og kontor, udgør den største.

SØTORVET

Superbrugsen i Hvalsø, der er en selvejende forening, har igennem en årrække arbejdet på at realisere Søtorvet i Hvalsø, tidligere også kaldt Søarkaden - et nyt bycentrum i Hvalsø Bymidte, hvor byens handel kan koncentreres, jf. lokalplan LK30, der rummer 29.700 m2. De nye bygninger har et fodaftryk 5.000 m2 og et samlet planlagt etageareal på 11.000 m2, herunder 5.000 m2 detailhandel/erhverv, 5.000 m2 almene boliger samt 1.000 m2 kontorarealer. Projektet har været længe undervejs, så mange i byen har tvivlet på, om det overhoved kom i gang. Men lige før sommerferien 2016 skete det. Indtil videre er der revet 4 bygninger ned i Hovedgaden, og aktuelt etableres fundament til byggeriets første etape mod Hovedgaden, hvor størstedelen af de almene boliger skal opføres i samarbejde med boligselskabet Domea. I forbindelse med Søtorvet arbejdes desuden på etablering af ny grøn parkeringsplads ved hallen for enden af den grønne kile. De private investeringer i Søtorvet udgør i sagens natur et stort millionbeløb, og projektet får, grundet sin størrelse, stor betydning for bymidtens fremtid. Områdefornyelsen i Hvalsø Bymidte vil koordinere sine aktiviteter bedst muligt med Søtorvsprojektet, så muligheder og synergier udnyttes, når det er muligt. Fx i forbindelse med overgange mellem Søtorvet, Hovedgaden og Søområdet eller andet, hvor fælles indsats og fodslag giver mening for parterne.

Links:
http://www.lejre.dk/media/1679/lokalplan-lk-30-for-soetorvet.pdf.
https://www.domea.dk/media/1588/soetorvet_i_hvlasoe.pdf.
Læs mere om Søtorvsprojektet her: http://www.sb-hvalsoe.dk/xdoc/211/soetorvet_folder.pdf.

SKOVGÅRDEN

Skovgården, der ligger lige syd for områdefornyelsen, Skovvejen 4B, danner aktuelt rammen for et projekt, der skal forandre den gamle gård til en særlig blanding af forsknings- og formidlingscenter og planteskole. Der er indhentet tilsagn om et større millionbeløb fra flere fonde, omkring 8 millioner, og projektet er efter sigende tæt på at kunne igangsættes. Da en ny planteskole med lokal forankring, formidlingsaktiviteter mv. kan blive et aktiv for udviklingen af Hvalsø Bymydte, vil områdefornyelsen skabe kontakt til projektet, så evt. gode samarbejdsmuligheder ikke overses. Lejre Kommune udarbejder aktuelt lokalplan for Skovgården, grundet stedets nye funktioner.

NYE BOLIGER VOKSER FREM TÆT PÅ BYMIDTEN

Både øst og vest for Hvalsø Bymidte vokser nye boligområder frem, herunder Hyllegårdsudstykningen med bofællesskabet "Frikøbing" og botilbuddet Cecilie Marie i forlængelse af den grønne kile samt i "Buske" øst for Bymidten. Her investeres private midler i nye boliger og boligformer, der også vil være med til at præge livet i Hvalsø og bymidten fremadrettet. Så vidt det er muligt og meningsfuldt, vil områdefornyelsen samarbejde med disse projekter samt andre relevante initiativer omkring udvikling af det gode liv i Hvalsø Bymidte.

BEHOV FOR BYGNINGSFORNYELSE

Der er et særligt stort behov for bygningsfornyelse i Hvalsø Bymidte. Det gælder særligt i Hovedgaden, hvor tomme butikker og erhvervslejemål sammen med nedslidte og dårligt vedligeholdte boliger præger gadebilledet. Der er derfor et stort behov for renovering af en del ejendomme, og derfor indgår bygningsfornyelse som central indsats i områdefornyelsen.

Ud af Hovedgadens omkring 40 bygninger fremstår omkring de 15 nedslidte med et særligt behov for istandsættelse og bygningsfornyelse. Aktuelt præger 6 tomme erhvervslejemål gadebilledet fortrinsvist i den nordlige del af Hovedgaden, og 2-5 bygninger, eller dele heraf, kunne overvejes i forbindelse med nedrivning.

Inden for den samlede områdefornyelse er 69% af boligerne fra før 1950, mens samme tal for hele kommunen er 26%. Antallet af ikke-benyttede boliger i området er 11% mod 4% i kommunen. Der findes mange utidssvarende og små boliger med mangel på basale installationer, herunder mange udlejningsejendomme. 13,5% af boligerne i området har utidssvarende installationer, mens samme tal i kommunen som helhed er på godt 4%. Andelen af lejeboliger er 44% i projektområdet sammenlignet med 21% i kommunen, mens små boliger under 60 m2 udgør 14% i projektområdet mod kun 4% i kommunen. I det udvalgte byområde findes en del eksterne ejere og udlejere uden tilhørsforhold og daglig gang i byen samt flere socialt udsatte borgere - særligt i de mange mindre udlejningsboliger.

For at sikre, at områdefornyelsesindsatsen i Hvalsø Bymidte også kan sætte en positiv udvikling i gang i de mange nedslidte og tomme bygninger særligt i Hvalsø Hovedgade, har Lejre Kommune ansøgt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets om midler bygningsfornyelse i den ekstraordinere pulje til bygningsfornyelse til brug for områdefornyelser.

Der er ansøgt udgiftsreservation på 1,05 mio. kr., hvortil Lejre Kommunes eget bidrag vil være 0,45 mio. – i alt 1,5 mio. kr. Med et tilsvarende bidrag fra ejere af nedslidte bygninger i Hovedgaden, der skal ansøge om bygningsfornyelsesmidlerne, vil der være etableret et samlet finansieringsgrundlag på 3 mio. kr. til udvikling af bymidtens problemramte bygninger i områdefornyelsesperioden, udover områdefornyelsesbudgettet på 9 mio. kr.

Beløbet vurderes at være tilstrækkeligt til at sætte en positiv, synlig og mærkbar udvikling i gang særligt Hovedgadens nedslidte bygninger, som vil kunne inspirere andre til at gå samme vej.

LUCCAS Cafe & Pizzabar
LUCCAS pizza

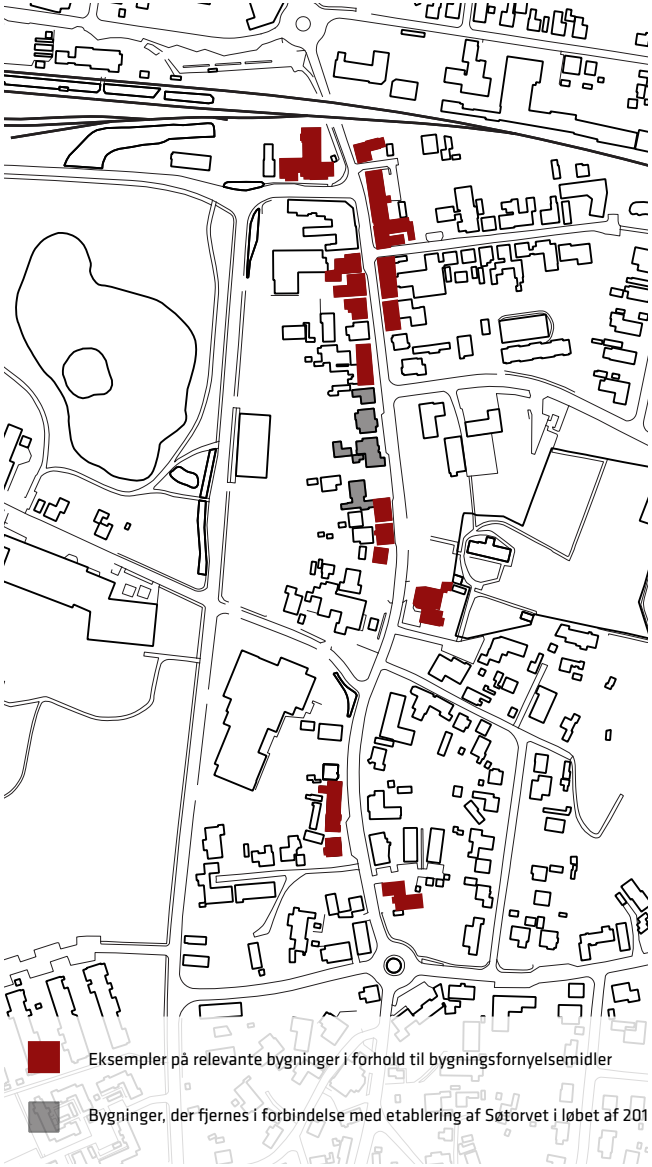
Eksempler på relevante bygninger i forhold til bygningsfornyelsemidler
Bygninger, der fjernes i forbindelse med etablering af Søtorvet i løbet af 201

VISION HVALSØ

"Hvalsø - Porten til Naturen" er overskriften på Visonen for Hvalsø, der er udviklet sammen med byen på baggrund af arbejdet i Projektkontoret og præsenteret af ildsjæle i foråret 2016. Visionens hovedtræk er gengivet i det følgende, da den danner baggrund for Områdefornyelsen.

Underoverskriften: "En mangfoldig handelsby, midt i naturen, tæt på storbyen, befolket af ildsjæle, der skaber, dyrker og gror sammen" udtrykker ønsket om at skabe en by med et levende handelsliv, der er nært knyttet til naturen, hvor byen, borgerne, foreningslivet og naturen udvikler sig i et samspil med hinanden.

TRE SÆRLIGE STYRKEPOSITIONER

VI ER MIDT I NATUREN

Vi, der bor i Hvalsø, har altid boet lige midt i naturen. Hvalsø ligger lige op ad Storskoven, afgrænset mod sydvest af Elverdamsdalen, og omgivet af landskabelige fredninger, der bliver til Nationalparken Skjoldungernes Land. Igennem generationer har vi haft et tæt forhold til naturen. Mange har opretholdt et livsgrundlag gennem skovdrift, landbrug, tørvegravning, savværker og råstofindvinding. Det betyder noget for os at vi lever midt i naturen, og det er en styrke vi vil dyrke, når vi udvikler vores by og grønne kiler.

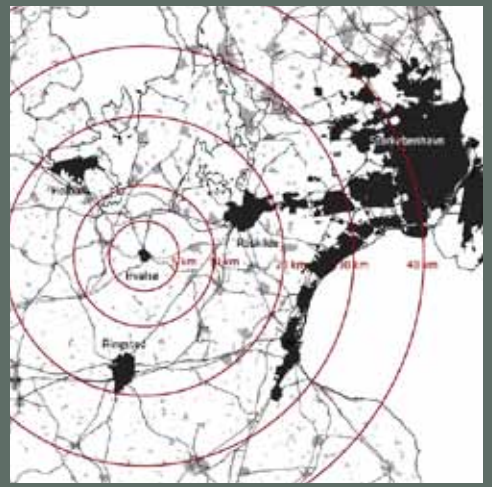

VI ER GODT FORBUNDET

Herfra er der ikke langt til København og andre store byer, som Holbæk, Roskilde og Ringsted. Vi er godt forbundet trafikalt, og vi pendler med bus, tog og bil. Vi er også godt forbundet med hinanden og gennem vores stærke foreningskultur, der binder os sammen i et rigt og værdifuldt ånds- og fritidsliv. Som dynamisk stationsby med mange indbyggere og et stort opland er vi desuden Lejre Kommunes største handelsby. Vi er derfor godt forbundet, og det er en særlig styrke, vi vil dyrke, når vi udvikler vores by.

VI HAR ET STÆRKT FUNDAMENT

Hvalsø er en by med en rig historie. Her er mange lag og mange fortællinger. Fra Buske til Frikøbing, fra landsby til stationsby, fra kirkeby til velfærdsby, fra hovedgade til store parcelhuskvarterer og mangfoldige måder at bo og leve på. Hvalsø spænder bredt, og vi ser byens mangfoldighed og rige historiske forankring som en styrke, vi kan bruge til gøre vores by til noget helt særligt.

VI BYGGER PÅ STYRKEPOSITIONER OG UDPEGER FOKUSOMRÅDER

Visionen for Hvalsø bygger på tre styrkepositioner, der karakteriserer byen og gør den til noget særligt.

Styrkepositionerne er:

- Vi er midt i naturen
- Vi er godt forbundet
  Vi har et stærkt fundament

På styrkepositionerne bygger vi fortællingen om Hvalsø som Porten til Naturen og mangfoldig handelsby, midt i naturen, tæt på storbyen, befolket af ildsjæle, der skaber, dyrker og gror sammen.

Visionen for Hvalsø rummer syv fokusområder, der bygger på borgernes og byens ønsker, som vil hjælpe os med at skabe den by, vi holder af og drømmer om.

Fokusområderne er:

- Levende handelsby
- Sammenhængende by
- Naturen ind i alt
- Kultur og kunst
- Bevægelse, leg og læring
  Børn og unge
  Dyrk byens mangfoldige historie

"...fra søen gennem grønne korridorer ud i de fjerneste områder af byen og videre ud i naturen skaber vi en ny fortælling"

Formand for Hvalsø Bylav

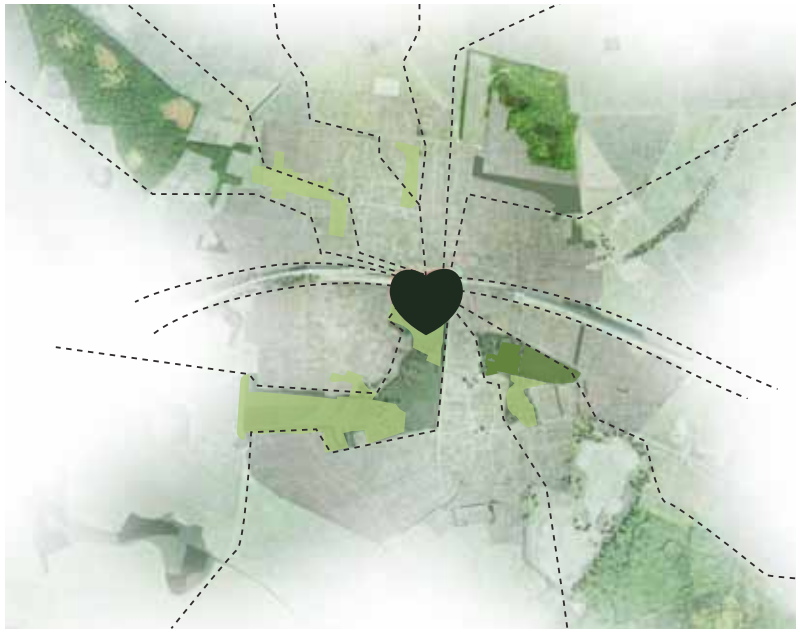

SAMMEN FÅR VI BYENS GRØNNE HJERTE TIL AT BANKE

Vi vil arbejde for at folk, der ankommer, bor og handler i Hvalsø, oplever en særlig atmosfære af sanselighed og nærhed til naturen. Både gennem opdyrkning af byens og bymidtens naturkvaliteter, biodiversitet og frodighed samt via nye forbindelser mellem byen og den rige natur omkring.

At ankomme til Hvalsø skal være som at ankomme til et sted, der emmer af lokalt liv, foreningsliv, fugleliv, planter, handelsliv, insekter, åndsliv, historie, bevægelse og mennesker. Et sted, hvor man både kan slå sig ned, leve godt, og lade sig lede videre ud i naturen.
Sammen får vi byens grønne hjerte til at banke, og derigennem skaber vi en særlig atmosfære af nærhed til naturen.

"Vi skal samles på kryds og tværs omkring alt det, vi brænder for i byen – for vi er byen, og det er os, der skaber tingene sammen. Jeg er overbevist om, at vi alle har en lille ildsjæl i os, der brænder for vores by."

Foreningsrepræsentant fra Hvalsøs Idrætsliv

"Nu er det vigtigt, hvordan vi vælger at 'tale hinanden op' i denne lidt slukørede perle af en by, så vi får løftet vores bosted, arbejdssted, fristed, handelsted, idræts-, kunst- og kultursted ind i et nyt og gladere kapitel.

Borger Hvalsø

VI SKABER BYEN SAMMEN!

Hvalsø rummer engagerede borgere, foreninger, ildsjæle og et Bylav, der brænder for byens bedste. Der er brug for alle kræfter, når vi skal overkomme udfordringer og skabe nyt. Ved at styrke vores samarbejder på tværs i byen, opnår vi den kraft, der skal til.

Derfor bygger vi broer til hinanden, vi gør hinanden gode, vi skaber mødesteder og etablerer nye platforme for vores samarbejder. Vi tør sætte barren højt, vi stiller krav, og sammen tager vi ansvar for at skabe den by, vi holder af og drømmer om - for vi er byen.

Det vi satser på for at få den by, vi drømmer om:

LEVENDE HANDELSBY

Hvalsø er Lejre Kommunes største by, der rummer mere end 1/3 af kommunens samlede detailhandelsomsætning.

Vi vil arbejde for, at de handlende får oplevelser og muligheder, der inkluderer rig dagligvarehandel, et mangfoldigt erhvervsliv, lokale fødevarer, håndværk, dejlige spisesteder og en Hovedgade, der rar og tryg at færdes i. Vi vil arbejde for, at det at handle i Hvalsø bliver en særlig attraktion, hvor byens særlige atmosfære og styrker - kulturen, livet og naturen - bliver en del af oplevelsen.

SAMMENHÆNGENDE BY

Vi vil skabe bedre forbindelser, så vi får en by, der hænger godt og sikkert sammen.

På kryds og tværs fra skolesøen op til Hovedgaden og ud i naturen gennem grønne kiler. Ved hjælp af bedre stier og nye forbindelser gennem byen, knasende grus, skiltning, trafiksikre overgange, lys, der lokker i tusmørket og leder vej binder vi byen bedre sammen, så dens liv og mange kvaliteter bliver mere tilgængelige og synlige for alle.

NATUREN IND I ALT

Vi vil tænke naturen ind i alt, så det at ankomme til-, bo i-, og bruge byen udtrykker, og leder ud i den rige natur, der udgør en af Hvalsøs særlige styrker.

Hvalsø skal være sted, hvor naturen - vand, regn, jord, træer, buske, planter, blomster, grøntsager, frugter, fugle, insekter og dyreliv - forenes med kultur, leg, læring, bevægelse og handelsliv. Vi vil skabe større mulighed for biodiversitet, og vil vil dyrke naturen i nye grønne byrum, på parkeringspladser, i vores byhaver, langs stier, i Hovedgaden, ved Stationen og i den grønne kile.

KULTUR OG KUNST

I Hvalsø findes et rigt kulturliv, stor skaberkraft og mange aktive kunstnere, der beriger vores liv med skønhed, glæde, fællesskaber, indsigt og udsigt.

Her er en masse muligheder, fordi der er institutioner og mennesker nok, som brænder for sagen og kan noget. Fantastisk musikskole, billedskole, kunsthåndværkere og skulptører, der former lokale materialer, og en utrolig biograf, drevet af lokale ildsjæle. Alt sammen særlige kvaliteter, vi bakker op om og lader vokse og gro, når vi udvikler vores by.

De syv fokusområder udgør samlet set en værktøjskasse med redskaber til udviklingen af Hvalsø.

BEVÆGELSE, LEG & LÆRING

Skolen, boldbanerne, hallen, biblioteket, kulturinstitutionerne, pendlere og handelslivet fylder Hvalsø med liv og bevægelse.

Her er masser af puls, motionister, gymnastik, idræt, talent og rum for læring, som vi vil styrke og binde sammen gennem byrum og idrætsfaciliteter, der bruger naturen og appellerer til mere leg, læring og bevægelse for alle.

BØRN OG UNGE

Hvalsø har rammerne til det gode børneliv, men vi kan gøre det endnu bedre, og de unge skal have bedre faciliteter og muligheder for udfoldelse.

Vi vil arbejde for at der bliver bedre faciliteter for børn og unge både indendørs og i byens rum.

DYRK BYENS MANGFOLDIGE HISTORIE

Hvalsø er et sted med mange lag og en rig kultur- og naturhistorie, der har sat sig mange fine spor i byen, bygningerne og dens omgivelser.

Ved at dyrke byens mangfoldige lag, historiske kvaliteter og særlige kendetegn opnår vi forbindelse med byens dybe rødder, generationer og tider før os. Derigennem kan vi knytte os stærkere til vores sted, opbygge stolhed og give byen sin helt unikke karakter besjælet af tusind års fortællinger.

MÅLSÆTNING & SUCCESKRITERIER

Målsætningen for områdefornyelsen er en helhedsorienteret indsats med flere spor, der inviterer hele byen med til at sætte en positiv udvikling i gang i Hvalsø Bymidte. Indsatsen skal både kvalificere byens fysiske miljø med modsvar på nedslidning, funktionstømning samt manglende trafiksikkerhed, bysammenhæng, mødesteder og frodighed mv., ligesom den gennem aktiviteter og bysamarbejde skal stimulere deltagelse, ejerskab og kapacitet til samskabelse omkring byens udvikling, liv og steder.

MÅLSÆTNINGEN MED OMRÅDEFORNYELSEN ER AT:

- Vende den negative udvikling i Hovedgaden, så den bliver en værdig, velfungerende og værdifuld del af Hvalsø Bymidte.
- Gøre bymidten grønnere og frodigere med mange rekreative mødesteder og en direkte adgang til naturen.
- Gøre bymidten tryg og trafiksikker for alle.
- Styrke bymidtens karakter som et levende og centralt handelscentrum i Lejre Kommune.
- Stimulere udviklingen af en velholdt, smuk og funktionel bygningsmasse, hvor bymidtens mange ældre og nedslidte bygninger renoveres og istandsættes med respekt for bygningernes arkitektoniske, byggetekniske og kulturhistoriske kvaliteter.
- Synliggøre byens særlige kvaliteter, muligheder og historie i bymidten.
- Udvikle et tværgående bysamarbejde, hvor hele byen inviteres og stimuleres til at skabe sammen, og hvor byens egen kapacitet til samskabelse og udvikling øges.
- De investerede midler i områdefornyelse samt supplerende private og offentlige investeringer skal skabe fundament og lyst til yderligere investeringer, optimisme og fremtidstro i Hvalsø Bymidte.
- Det er et selvstændigt mål at der fra starten af områdefornyelsesperioden skabes synlige resultater, så alle mærker, at der sker noget, og at den gode udvikling tager fat. Det skal gøres mærkbart og synligt, at Visionen for Hvalsø, der er skabt sammen med lokale borgerne, nu omsættes i konkrete handlinger.

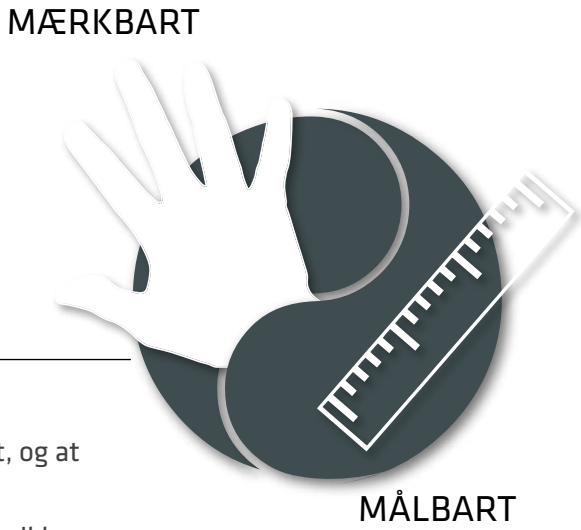

MÅLBARE SUCCESKRITERIER

- Værdig, velfungerende og værdifuld Hovedgade.
- Ingen tomme butikslokaler.
- Velholdte facader.
- Tryg og trafiksikker bymidte.
- Åbent velfungerende bysamarbejde med rum og plads til alle, hvor fællesskaber og skaberkraft styrkes, og mange deltager aktivt i bymidtens udvikling.
- Naturen og adgangen til naturen er synlig som en fast bestanddel af oplevelsen i Hvalsø Bymidte.
- Større biodiverstitet og øget brug af lokale stedsspecifikke materialer.
- Større bysammenhæng og stærkere forbindelser mellem bymidtens nu meget adskilte betanddeldele.
- Flere steder og stedskvaliteter, der giver flere, bedre og længere ophold i bymidten for både pendlere, handlende og rekreative aktiviteter.
- Synliggørelse af Hvalsøs historiske- og arkitektoniske kvaliteter.
- At områdefornyelsen med supplerende private og offentlige investeringer tiltrækker yderligere investeringer til Hvalsø Bymidte.

MÆRKBARE SUCCESKRITERIER

- Positivitet og tro på fremtiden.
- Man kan mærke, at der sker noget godt, og at man selv spiller en rolle i udviklingen.
- Behagelig og livlig stemning i bymidten, ikke en soveby.
- Øget fornemmelse af stedskvalitetet, stedstilknytning og lokal stolthed.
- Større oplevelse af natur og artsdiversitet i flora og fauna og bedre mirkoklima – at være i naturen, tæt på naturen.
- Stærkere fællesskaber – øget følelse af at være med og høre til.
- Oplevelse af en bymidte, der hænger sammen, hvor man færdes frit mellem dens bestanddele, der beriger hinanden.
- Læg, bevægelse, læring, kunst og kultur florerer i bymidten, der bliver sjovere og mere inspirerende.

TILGANG TIL OMRÅDEFORNYELSEN

Områdefornyelsen af Hvalsø Bymidte bygger på en helhedsorienteret og flerstrenget tilgang til byudviklingen med tid til arbejdet, hvor opbyggelse af bysamarbejder, aktiviteter og konkrete fysiske anlæg går hånd i hånd. Derved bliver områdefornyelsen ikke blot en mulighed for at forbedre byens fysik, men i lige så høj grad et redskab til at styrke byens liv, ildsjæle, netværker og tværgående samarbejder, så lysten og kapacitet til skabe byen, bruge den, udvikle projekter og finde finansiering kan vokse og gro.

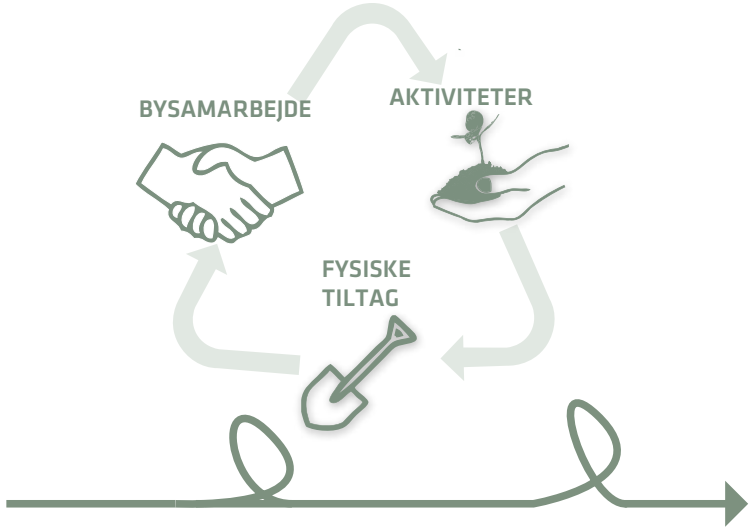

BYUDVIKLING TAGER TID – LANGT SEJT TRÆK, OG VI MÅ VÆRE ÅBNE FOR TIMING OG MULIGHEDER, DER VISER SIG I FORLØBET. DERFOR GÅR BYSAMARBEJDET, ANLÆG OG AKTIVITETER HÅND I HÅND, OG VI SKAL DERFOR IKKE LÆGGE OS FAST PÅ ALTING FRA START.

"Ildsjæle, personligt netværk, udviklingskultur og tillidsfuldt og tæt samarbejde mellem kommune og erhvervsliv, og en evne til at gribe de muligheder, der byder sig, betyder mere for erhvevs og samfundsudviklingen i byudviklingen end penge, organisering, planer og infrastruktur. Udvikling skabes af mennesker!

Erfaringen fra alle norske landdistrikter.
Torbjørn Wekre, seniorrådgiver
Kompetansesenter for Distriktsutvikling

TRE PRINCIPPER ER VIGTIGE AT BÆRE VIDERE I OMRÅDEFORNYELSEN

MERVÆRDI
SYNERGI ML INDSATSER

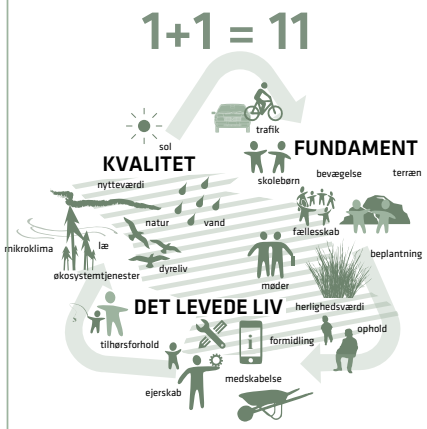

Vi skaber merværdi ved at samtænke og skabe synergier mellem indsatser i byen, og vores indsatser spiller sammen og leder videre til nye aktiviteter, fondsmuligheder og investeringer. Fx. kan en parkour-bane både være et redskab til leg og motion, en sti, en ny forbindelse, et frodigt sted, og et kunstværk bygget af lokale materialer.

VI SKABER SAMMEN
DET STARTER HOS OS

Hvis vi bare falder i grøften 'sætte på landkortet', trække folk til udefra vil det ikke fungere. Borgerne og byen er målgruppen. Hvis det er interessant for os, er det netop interessant for andre også. Ikke omvendt. Gennem områdefornyelsen skaber vi brugsværdier, udvikler kompetencer, deltagerlyst- og demokrati, nyt liv, steder, forbindelser og platforme for samskabelse.

NATUREN IND I ALT
FRODIG BY, PORT TIL NATUREN:

Vi vil arbejde for at folk, der ankommer, bor og handler i Hvalsø, oplever en særlig atmosfære af sanselighed og nærhed til naturen. Både gennem opdyrkning af byens og bymidtens naturkvaliteter, biodiversitet og frodighed, samt via nye forbindelser mellem byen og den rige natur omkring.

PROJEKTKATALOG
INDSATSER I OMRÅDEFORNYELSEN

BYSAMARBEJDE

Et stærkt tværgående bysamarbejde med effektive kommunikationsplatforme i Hvalsø er en løftestang for byens udviklingskraft og kapacitet til selv at finde løsninger på udfordringer i bymidten.

Områdefornyelsen afsætter midler til en række initiativer, der kan styrke det tværgående bysamarbejde i Hvalsø, og det er målet skabe et stærkt lokalt forankret bysamarbejde med stor opbakning, åbenhed, deltagelse og effektive kommunikationsplatforme, der giver energi, lyst og øget udviklingskraft til byen og dens mange ildsjæle. De fire initiativer er:

- **Et tværgående bysamarbejde, herunder dannelse af forening, vedtægter, organisationsform mv.**
- **En Hvalsø fond eller en selskabsform, som byens borgere og andre interesserede kan investere i for at realisere projekter i byen.**
- **En kommunikationsplatform for bysamarbejdet, herunder hjemmeside, aktivitetskalender, byfolder og Facebookside.**
- **En udviklingsplan for etablering af et nyt mødested for byens liv og udvikling, et hus for byen i Hovedgaden.**

Til bysamarbejdet afsættes i alt 600.000 kr.

BYSAMARBEJDET HVALSØ

Områdefornyelsen skal bidrage til at danne en stærk tværgående organisering af byens liv, aktiviteter, borgere, foreninger og virksomheder. En ny forening, der er netværksskabende, udviklingsorienteret og kan fungere som udviklingsmiljø og ramme for borgernes ønsker og arbejde med byen udvikling. Det er her ideer fødes, projekter opstår og aktiviteter gennemføres. Bysamarbejdet fungerer som ramme for dialogen mellem borgerne, kommunen og andre parter om Hvalsøs udvikling. Det er målet, at det nye bysamarbejde skal bygge naturligt videre på de gode netværker, der allerede er opbygget i regi af Vores Hvalsø, herunder den nuværende koordinationsgruppe for områdefornyelsen, hvorved det nye bysamarbejde kan blive kommunens samarbejdspartner omkring både områdefornyelsen af Hvalsø Bymidte og anden byudvikling.

Der er allerede hentet inspiration i Skælskør, Vestervig, Ringe Byforum samt flere fra andre steder, som har gennemført succesfulde bysamarbejder.

Samarbejdsparterne: Hvalsø Bylav, erhvervsliv, byens foreninger mv. og først og fremmest borgere i byen, der skaber projekter i Hvalsø og vil være med til at skabe byens udvikling. Dannelsen af Hvalsø Bysamarbejdet vil desuden trække på det stærke netværk, der er bygget op i regi af Vores Hvalsø og koordinationsgruppen for områdefornyelsen, hvor byens udvikling allerede er bredt repræsenteret.

Der afsættes midler til udvikling og organisering af bysamarbejdet samt dannelse af vedtægter og samarbejdsformer.

HVALSØ FONDEN

HVALSØ FONDEN

Der skal skabes en fond eller et selskab, der kan fungere som økonomisk ramme om konkrete udviklingsprojekter i byen, som fx de aktuelle planer om at købe et af byens centrale, historiske huse, skabe nyt liv i Hovedgadens tomme butikker, samt bidrage til realisering af projekter, der fødes i bysamarbejdet. Formålet med fonden er at understøtte en positiv udvikling i byen, hvor både byens borgere og eksterne bidragydere får mulighed for at bidrage. Det styrker fællesskaber, ejerskab og ny handlekraft, og fonden er stedet, hvor midler fra erhvervsliv, private borgere og fonde kan puljes. Der er allerede hente inspiration til arbejdet i områdefornyelsesprocessen, herunder b.la. Vestervig Byfornyelsesselskab, Holbækfonden og Esbjerg Bymidtesamarbejde.

Der afsættes midler til udvikling og etablering af Hvalsø Fonden, vedtægter og virkeform, som skal ske i koordineret i forbindelse med dannelse af bysamarbejdet.

KOMMUNIKATIONSPLATFORM

Der etableres en kommunikationsplatform for Bysamarbejdet Hvalsø og Hvalsø Fonden, der rummer hjemmeside, facebook, byfolder mv.

Formålet er at stimulere organiseringen og samskabelsen mellem de mange spændende mennesker, ildsjæle og netværker i bysamarbejdet, der skaber i byen, herunder også alle områdefornyelsens aktiviteter. Samtidig er der mulighed for, at synliggøre alt det, der sker i Hvalsø - aktiviteter, projekter, handel, kultur mv.

Målgruppen er dels borgere i byen, der via kommunikationsplatformen får bedre adgang til hinanden, igangværende aktiviteter, tilbud, foreninger, fællesskaber og ressourcer, og dels gæster, besøgende, turister, handlende, potentielle tilflyttere, der skal inspireres og gives adgang til byens mange muligheder og kvaliteter.

Der afsættes midler til udvikling af kommunikationsplatform samt kommunikationsplan for løbende drift.

ET HUS FOR BYEN - UDVIKLINGSPLAN

Billedet er fra turen til Skælskør

Områdefornyelsen vil støtte etableringen af et nyt mødested for byens udvikling og Bysamarbejdet Hvalsø, som kan erstatte og videreudvikle Projektkontoret i Hovedgaden, der lukker med udgangen af 2016. Udgangspunktet er et mødested og stærkt udviklingsmiljø, der kan stimulere og understøtte byens skaberkraft gennem styrkelse af adgangen til fællesskaber, netværker, livskvalitet, viden, fonde og koordinering på tværs.

Områdefornyelsen vil støtte arbejdet for et Byens Hus i bymidten, f.eks. i det gamle Mejeri eller andet sted i bymidten, med midler til udarbejdelse af en udviklings- og forretningsplan. Der er hentet inspiration til arbejdet fra bl.a. besøg i Bykontoret i Skælskør. Det vurderes, at projektet rummer gode muligheder for fondsstøtte.

Der afsættes midler til udarbejdelse af en udviklings- og strategiplan for etablering et nyt mødested for Bysamarbejdet Hvalsø, der kan danne grundlag for eksterne investeringer.

AKTIVITETER

Hvalsøs liv og engagement kommer tydeligt til udtryk i de aktiviteter, der er i byens rum i løbet af dagen og året. Det liv vil vi støtte og have mere af.

De aktiviteter, der afsættes penge til i områdefornyelsen skal være med til at generere mere byliv. De skal være med til at få Hvalsøborgernes øjne op for byens nye muligheder og forstærke eksisterende kvaliteter: Kunsten skal medvirke til at gøre bymidte dejligere og udforske, hvordan vi sammen kan bruge og udvikle den. Den kan undersøge og teste om idéer "holder vand". Byens kulturhistoriske og arkitektoniske kvaliteter skal fortælles og formidles. Børn og unge skal have mulighed for at udfolde sig og påvirke byen. Og så vil vi fejre succeser og fremgang undervejs, og være med til at skabe nye og langvarige traditioner.

Målet er, at alle aktiviteter skal gennemføres med deltagelse fra lokale foreninger, institutioner, og ildsjæle, samt at skabe mulighed for at søge medfinansiering fra eksterne fondsmidler, puljer mv.

Til aktiviteter afsættes i alt 800.000 kr.

KUNSTEN

Kunst som et redskab, kan være med til at gøre Hvalsø Bymidte mere levende og betydningsfuld. Den kan fremme glæden ved at bo og færdes i byen. Den kan synliggøre og formidle bymidtens historie, kvaliteter, muligheder og drømme for fremtiden. Som et samarbejds redskab kan den være med til at skabe involvering i byens udvikling, hvor mange af dem, der normalt ikke melder sig til byudvikling, har mulighed for at engagerer sig og tage ejerskab . Områdefornyelsen inviterer lokalt forankrede kunstnere samt udefra kommende kunstnere til at være med. Mange ideer er allerede bragt på banen, herunder fx kunstværker ved bymidtens stier, gavlmalerier, skulptur P-plads, kunstneriske bænke og mødesteder, udsmykning af nedslidte viadukter mv. Områdefornyelsen vil anvende en flerstrenget kunststrategi, der sætter kreativiteten i spil på flere fronter i bymidten.

- Kunstneres medvirken i planlægningen af fysiske anlægsprojekter og aktiviteter i områdefornyelsen er med til at kvalificerer områdefornyelsens projekter bredt og tilføre projekterne nye og uventede løsninger, perspektiver, kvalitet, synergier og magi.
- Opførelsen af blivende kunstværker i Hvalsø Bymidte understøttes af områdefornyelsen.
- Kunsten som kreative, udforskende og involverende processer kan være med til at skabe bred involvering i byudviklingen, der undersøger, tester og synliggøre centrale elementer i områdefornyelsen, herunder fx. spørgsmålet om hvordan naturen kan spejles i byen, hvordan bysamarbejdet bliver bedst, hvordan fremtidens Hovedgade kan se ud og meget mere.

Områdefornyelsen vil støtte samarbejdet mellem lokalt forankrede kunstnere, borgere, det lokale billedkunstråd, kunstnere udefra samt videnspersoner med kompetencer omkring kunst og byudvikling m.fl.

BØRN OG UNGE SKABER BYEN

Børn og unge er en vigtig del af Hvalsøs liv. Områdefornyelsen afsætter midler til et udviklingsforløb, hvor børn og unge får mulighed for at præge byens udvikling gennem konkrete projekter.

Der afsættes midler til samskabelse, udvikling og konkrete gennemførelse af fysiske . Det også målet, at børn og unge så vidt muligt involveres i udviklingen og realiseringen af områdefornyelsens forskellige anlæg og projekter, så deres ejerskab og brug bliver størst mulig.

Samarbejdspartnere: Børn og unge, Hvalsø Skole, Hvalsø Bibliotek, foreninger og andre relevante børne- og ungeinstitutioner.

BYGNINGSARVEN SKABER VÆRDI

Hvalsø Bymidte rummer mange bygninger, der trænger til en kærlig hånd, og samtidig er byen rig på bygninger arkitektoniske- og kulturhistoriske kvaliteter. Derfor vil vi støtte gennemførelse af arrangementer, hvor bygningsejere i bymidten, Hovedgaden og andre interesserede kan få viden omkring byens og bygningernes kvaliteter med særligt fokus på god istandsættelse og muligheder for at opnå tilskud til renovering via bygningsfornyelsesmidler mv.

Samarbejdspartnere: Egnshistorisk forening, Lokalarkivet, Center for Bygningsbevaring mv.

AKTIVITETER - DER SKABER LIV

Der mangler liv særligt i Hovedgaden, hvor flere butikker står tomme, og omkring søen, hvor rammerne rummer store potentialer for ophold, kan livet også blomstre mere, end det gør i dag. Derfor afsættes midler til at understøtte aktiviteter, der skaber liv og viser veje til mere liv.

FEJRE FREMGANG OG SUCCESER

Det betaler sig at fejre fremgang, små og store succeser – når tingene går den rigtige vej. Derfor afsættes midler til at kunne samles omkring og formidle succeserne løbende sammen med alle interesserede i byen. Der afsættes midler til opstartsbegivenhed for områdefornyelsen, når den går i gang i efteråret 2016. Derudover midler til lille bitte årlig byfest, der er tilegnet fejringen af fremgang i byen, hvor alle, der interesserede og har været med, mødes med hinanden.

Samarbejdspartnere: Alle, der har gennemført projekter, og alle interesserede i byen.

ANLÆG

Formålet med anlægene er at skabe større helhedsorienteret kvalitet, attraktionsværdi og sammenhæng i bymidten, som kan sætte en positiv udvikling i gang.

Der er fokus på at skabe en bedre Hovedgade, større trafiksikkerhed, nye forbindelser samt nye frodige steder med liv,natur og fællesskaber i overensstemmelse med byens vision.

Til fysiske anlæg afsættes i alt 7.000.000 kr.

FOKUSOMRÅDER FOR ANLÆG

Hvalsø Bymidte er i dag opdelt med mange fysiske barrierer mellem byens forskellige områder - Hovedgaden, søområdet, den grønne kile og stationen, der ikke beriger og understøtter hinanden nok. Byen kan opleves fragmenteret og uden sammenhæng. Man bevæger sig derhen, hvor man har et ærinde, og det er ikke mange, der mødes og tager længerevarende ophold i byens rum. Derfor arbejder i områdefornyelsen med at skabe en sammenhængende og mere attraktiv bymidte, der bringer byens dele og forskellige kvaliteter tættere sammen.

Fysiske anlæg vil bidrage til at skabe en bedre og Hovedgade, øge trafiksikkerheden, skabe nye forbindelser, særlige steder til ophold og aktivitet samt frodige steder med mere liv og biodiversitet i bymidten. Der arbejdes med fortællinger om byens kultur og historie samt lyssætning, som kan styrke særlige steder og give mulighed byliv i den mørke tid. Alle elementer, understreger visionen om en sammenhængende by, et frodigt og levende handelssted og en Port til Naturen, som er byens vision. Samlet set skal de mange anlægsindsatser bevæge bymidten som helhed fra et sted, man bevæger sig igennem, til et attraktivt sted, hvor man mødes, handler, lever og nyder at være.

Fokus for områdefornyelsens fysiske anlæg er:

- Vi styrker sammenhængen i bymidten.
- Bedre, tryggere og smukkere Hovedgade samt øget trafiksikkerhed i hele bymidten.
- Flere steder og mere liv, natur og frodighed i bymidten.
- Vi fortæller om byens kvaliteter. Byens kvaliteter og muligheder skal frem i lyset.

FOKUSPUNKTERNE I OMRÅDEFORNYELSENS FYSISKE ANLÆG ER:

VI STYRKER SAMMENHÆNGEN

BEDRE HOVEDGADE OG STØRRE TRAFIKSIKKERHED

LIV OG FRODIGHED I BYMIDTEN

VI FORTÆLLER OM BYENS KVALITETER

VI STYRKER SAMMENHÆNGEN
300.000 kr.

Sammenhængen er en forbindelse i bymidten, hvortil investeringerne i områdefornyelsen knytter sig. Den forbinder Hovedgaden og stationen og Søvej med søen, Kilen og handelsområdet. Forbindelsen er eksisterende stier og gader, der styrkes ved at skabe bedre overgange, nye forbindelser og højere kvalitet i de anlæg, der knytter sig til.

Der afsættes midler til at styrke forbindelsen mellem søområdet og den grønne kile. Konkret ved Skolevej med terrænbearbejdning, rydning, beplantning og stiforløb evt. som del af parkouranlæg. I Kilen skabes kig og forbindelser på tværs af de mange jordvolde, der skærmer og gør området utilgængeligt.

BEDRE HOVEDGADE OG STØRRE TRAFIKSIKKERHED

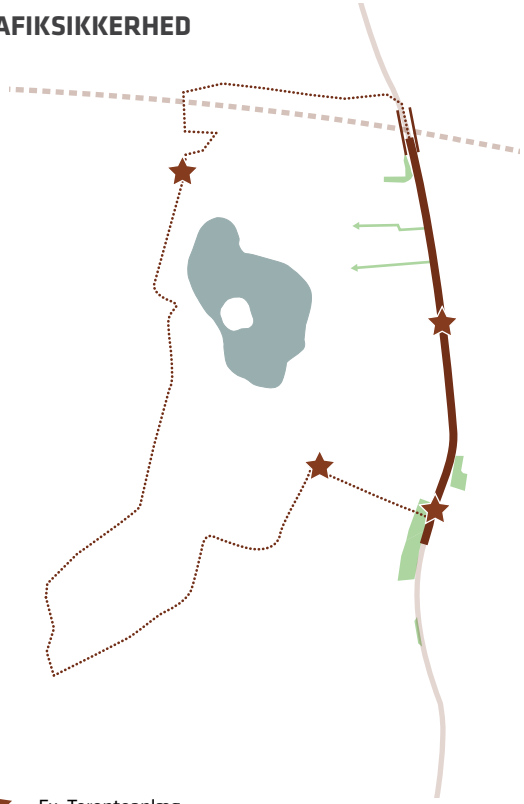

Fx. Torontoanlæg

Grønne forbindelser

Forbedringer i Hovedgaden ifm. andre anlægsprojekter

LIV OG FRODIGHED I BYMIDTEN

Læringsrum (1), bevægelsesrum (2) og kobling til handelslivet (3)

Aktiviteter og elementer, der understøtter liv i bymidten

Mere frodigt

VI FORTÆLLER OM BYENS KVALITETER

Velkommen til Hvalsø + Fortællinger

Belysning

Særlige steder

BEDRE HOVEDGADE OG STØRRE TRAFIKSIKKERHED
4.300.000 kr.

Hovedgaden i Hvalsø er et ikke et værdigt visitkort for Hvalsø. Det er langt de fleste borgere i byen enige om. Her er flere tomme og dårligt vedligeholdte butikker og ejendomme, og gaden fremstår nedslidt og usikker for bløde trafikanter.

Vi vil have en bedre, smukkere og grøn Hovedgade, som giver besøgende et positivt indtryk af byen. Derfor styrker vi trafiksikkerheden gennem nye sikre overgange og fartdæmpende foranstaltninger, der laves som det første. Når dele af Hovedgaden skal graves op ifm. anlægsarbejde (fjernvarme, separatkloakering, LAR), hvilket skal ske senest i 2020, afsættes midler til at forbedre vejens belægning, forløb og udseende. En ny Hovedgade er dog et meget dyrt projekt, der kræver samarbejde og medfinansiering mellem flere parter, og derfor vil områdefornyelsen skabe et stærkt partnerskab med FORS A/S m.fl. omkring udviklingen af en Hovedgadeplan med den nødvendige finansiering. Der afsættes også midler til at igangsætte en bevægelse med smukkere skiltning, ligesom kommunen afsætter midler til bygningsfornyelse af Hovedgadens nedslidte ejendomme. Viadukten ved Stationsområdet skal også renoveres, og vi arbejder på at skabe et nyt mødested for byens udvikling i en nedslidt bygning i Hovedgaden.

Eksempler på Samarbejdspartnere: Ejerne af ejendomme i Hovedgaden, Bylav, Handelsstandsforening, FORS A/S, Søtorvet, Lejre Kommune ift. at få lavet en ny lokalplan, der muliggør at erhvervsformål kan ændres til bolig.

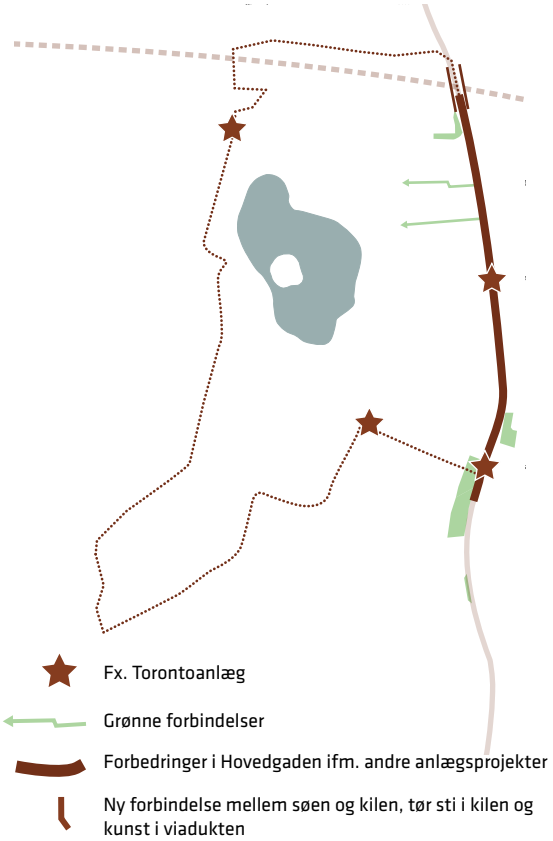

Mulige ekstra finansieringskilder:

- Bygningsfornyelse: Der ansøges om bygningsfornyelsesmidler, der frigiver 3 mio. kr. til indsats særligt i Hovedgadens bygninger.
- Gode muligheder for fondsmidler til etablering af et "Byens Hus", herunder fx Realdania via puljen www.underværker.dk.
- FORS A/S og Hvalsø Kraftvarmeværk.

EKSEMPLER PÅ INDSATSER:

BEDRE HOVEDGADE: SIKRE OVERGANGE MED BELÆGNING, BEPLANTNING OG BELYSNING

Når dele af Hovedgaden alligevel skal graves op ifm. anlægsarbejde (fjernvarme, separatkloakering, LAR), hvilket skal ske senest i 2020, afsættes midler til at forbedre vejens belægning, forløb og udseende. En nyt Hovedgadeforløb er dog et meget dyrt projekt, der kræver samarbejde og medfinansiering mellem flere parter, og derfor vil områdefornyelsen skabe et stærkt partnerskab med FORS A/S m.fl. omkring udviklingen af en Hovedgadeplan med den nødvendige finansiering.
Budget: 3.200.000 kr.

ET HUS FOR BYEN

I Hvalsø arbejdes aktuelt på at omdanne byens Gamle Mejeri i Hovedgaden til et Hus for byen og bysamarbejdet omkring byens udvikling - ikke mindst i lyset af den planlagte lukning af Projektkontoret i Hovedgaden 12. Mejeriet er en meget markant, nedslidt og rodet ejendom med kulturhistoriske og arkitektoniske kvaliteter i indgangen til Hovedgaden, som Områdefornyelsen gerne vil bidrage til omdannelsen af.
Budget: 500.000 kr.

TRAFIKSIKKERHED HER OG NU

Der afsættes penge til trafiksikkerhedstiltag. fx torontoanlæg, skiltning, vejmærkning og anden fartdæmpende indsats i Hovedgaden og bymidten i øvrigt. Behovet skal identificeres og bør samtænkes med andre fremtidige indsatser.
Budget: 400.000 kr.

GRØNNE FORBINDELSER TIL SØOMRÅDET

I dag findes to smalle forbindelser mellem Hovedgaden og søområdet. De forbedres, begrønnes. Der indgås dialog med naboerne ift. beplantning på stierne, de vægge der afgrænser stierne, og der samtænkes ifm. lokal afledning af regnvand.
Budget: 150.000 kr.

SKILTNING OG BALDAKINER

Pulje til skiltning, der kan give medfinansiering til bygningsejere, der selv vil investere i smukkere skiltning i Hovedgaden samt nedtagning af unødvendige baldakiner, jf. eksisterende skiltepolitik.
Budget: 50.000 kr.

LIV OG FRODIGHED I BYMIDTEN
1.400.000 kr.

Bymidten og søen har karakter af at være "et anlæg" med mange befæstede flader og klippede græsarealer, man kigger på og bevæger sig igennem, men ikke er en del af. Biodiversiteten er lav og der er ikke mange, der tager ophold her i længere tid af gangen.

Derfor er det målet at øge brugs- og attraktionsværdien i bymidten gennem nye frodige steder og byliv, der giver lyst til ophold, understøtter byens fællesskaber og forstærker naturen i bymidten. Byens nye frodige steder anlægges strategisk, så de øger sammenhæng og forbindelser i byen, og biodiversiteten skal højnes markant, så byen bliver mærkbart grønnere og beplantning er med til at skabe nye attraktive byrum.

De nye steder udføres med høj æstetisk og brugsmæssig værdi, så anlæggene på en gang appellerer bredt og specifikt til børn og skoleklasser, fitnessudøvere, forbipasserende, handlende mv. Anlæggene har en kunstnerisk appel og placering, der gør at de på en naturlig måde indgår i bymidten. Alle stederne udføres med høj kvalitet, og der arbejdes med lokale materialer og udtryk, så elementerne understreger lokal forankring, sammenhæng og skaber en særlig identitet i bymidten.

Mulige ekstra finansieringskilder:
FORS A/S, Bane Danmark, Lejre Kommune, Skovgården, Realdania, LAG, LOA mv.

Eksempler på samarbejdspartnere:
Byens foreninger, skole og idrætsliv tages med på råd. Det indledes fx samarbejde med Skovgården omkring Hvalsø Arboretet. Der samarbejdes med FORS A/S ift. LAR, der kan være med til at gøre byen grønnere. Der samarbejdes med BaneDanmark/DSB ift. Stationsområdet.

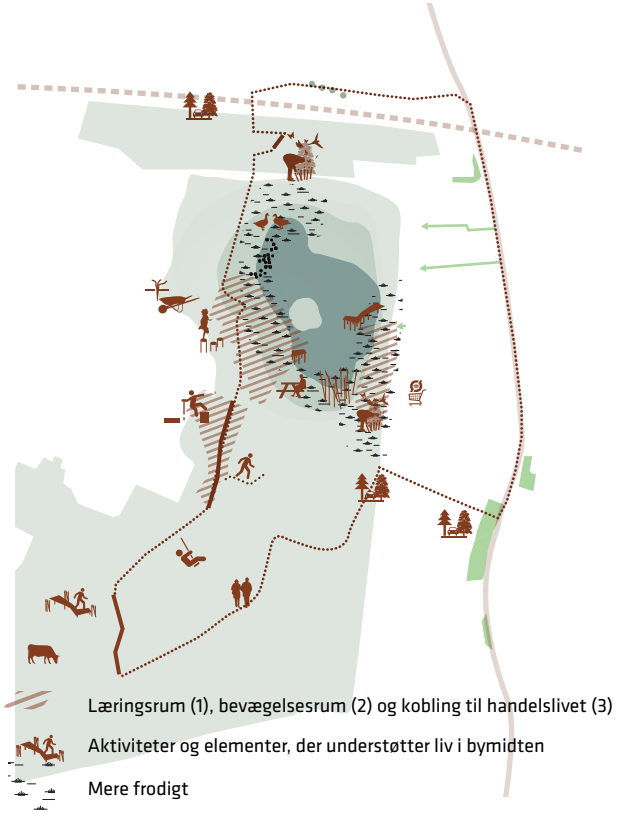

EKSEMPLER PÅ INDSATSER:

KULTURAKSEN KNOPSKYDER
Vi udnytter livet omkring institutionerne, kulturlivet, hallerne og biblioteket på Skolevej til at skabe liv og nye frodige steder ned mod og omkring søen, der indbyder til ophold, leg, bevægelse, afslapning, hygge, dyrkning, læring, læsning, fællesspisning og møder på tværs af alle aldre.

BEVÆGELSESRUM: PARKOUR, UDENDØRS FITNESS OG LEG
I områdefornyelsen suppleres de allerede afsatte midler til udendørs fitness og parkour med yderligere midler til at højne kvalitet og udtryk af bevægelesesforløb mellem skolen og hallen og mellem søen og kilen.

MERE FRODIGT OMKRING SØEN
I forskellige zoner omkring søen eksperimenteres med mere naturpræg, færre slåede græsarealer, større artsvariation, både i græsser, blomstring og træarter.

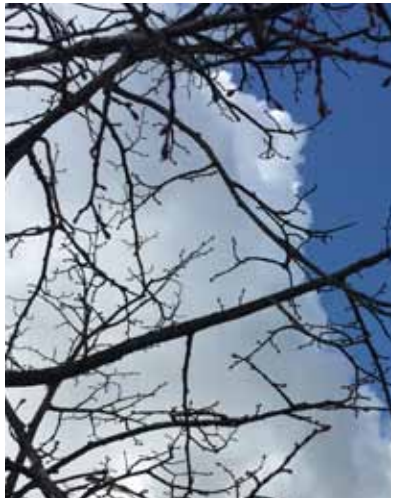

TRÆER PÅ STATIONEN
Der afsættes midler til at gøre stationsområdet grønnere med levedygtige træer på stationsforpladsen.

HANDELSLIVET MØDER SØEN
I forbindelse med at Søtorvet etableres, afsættes midler til at skabe gode koblinger til søområdet, så handels-, kultur- og fritidslivet kan knyttes tættere sammen. I krydset Søvej/Skolevej optimeres de mikroklimatiske forhold med læskabende plantninger. Der skabes forbindelse til Søtorvet med opholdsmuligheder evt. knyttet til den planlagte Torvehal.

VI FORTÆLLER OM BYENS KVALITETER
1.000.000 kr.

Når man kommer til Hvalsø Station og bymidten er det svært at se, hvor man skal gå hen for at opleve alt det spændende, der sker i byen. De kvaliteter, der ligger gemt i kilen, i grusgravene, i nærheden til skoven, kulturlivet og den nye nationalpark Skjoldungernes Land, ses ikke. Byen rummer mange skjulte skatte, og der foregår alt for mange ting i byen, som man ikke aner findes.

Derfor vil vi se, at der sker meget mere i Hvalsø end en slidt Hovedgade. Målet er, at al den kraft, der er på spil i naturen, i foreningslivet, i byens handel og rige historie bliver synligt for enhver, der bruger byen. Vi vil vise vejen til vores attraktioner, skovene, til de smukke kig, de gode stier, løberuter, udflugtsmål og historiske steder. Vi vil formidle så turene gennem byen bliver oplevelsesrige og lærerige.

Allerede på stationen skal man kunne mærke og få information om byen. Historien, natur og kultur fortælles med steder, lys og tavler, der på mere uddybende vis formidler byen og dens historie, ligesom træerne i byen arboret markeres. Undervejs i områdefornyelsen vil vi også fortælle, hvad der er på vej og hvorfor, det ser ud, som det gør.

Mulige samarbejdspartnere:
Egnshistorisk forening, Lokalarkivet, Friluftsrådet, børn og unge, skole, kulturinstitutioner m.fl.

EKSEMPLER PÅ INDSATSER:

VELKOMMEN TIL HVALSØ – PORT TIL NATUREN

Når man ankommer til Hvalsø Station skal det være synligt for enhver, at her er en by, der rummer særlige kvaliteter, og at byen er en attraktiv Port til Naturen. Derfor afsættes midler til at formidle om byens kvaliteter på stationsområdet.

FORTÆLLINGER OM HVALSØS HISTORIE OG NATUR

I samarbejde med egnshistorisk forening og andre interessenter formidles Hvalsøs historie, kultur, natur, skønne kig og andre særlige kvaliteter. Der formidles via elementer, i lokale materialer, som er med til at fortælle og understrege det særlige i Hvalsø. Der vil være en rød tråd, således at det historiske, naturen, stier, udsigter, informationer mv. kan følges og der er en genkendelighed i måden at fortælle på. Elementer og skilte indgår på en naturlig måde i byens forløb og sammenhæng og hænger udtryksmæssigt sammen med de særlige steder, der støtter fortællingen.

EKSEMPLER PÅ INDSATSER:

FORTÆLLESTEDER

En række af bymidtens særlige steder får elementer, der skal øge folks lyst til at tage ophold, og opholde sig i længere tid, så bymidten bliver en destination med kvalitet.

- Bænke langs stierne, hvor der er særlige kig til natur, kirketårn, udsigt eller lign.
- Observationsdæk ved søen med mulighed for læring.
- Borde/bænke ved søen.
- Udsigtspost syd for stationen, hvorfra kigget til Storskoven iscenesættes.
- Trædesten og trædæk i den vestlig kant af søen.

BELYSNING SKABER STEDER, STEMINING OG MERE BYLIV

I skumringen og årets mange mørke timer vil belysning gøre bymidten til en større attraktion med varierende oplevelser. Byen fremtræder på en ny måde i mørket og fortæller nye historier. Målet er, at flere får lyst til at gå ture i byen også i skumringen og i de mørke timer. Opholdstiden og brugstiden på de nye områder med parkour, nye frodige steder, fitness og legeplads udvides.

HVALSØ ARBORETET

Med Hvalsø Arboretet får byen styrket opmærksomheden omkring sinde smukke træer. Eksisterende træer registreres i bymidten og udstyres med små skilte. Der er fokus på at få mange forskellige arter i det nye, der plantes. Ved at plante flere og nye træer i bymidten vil man udover at øge biodiversiteten, kunne gå på opdagelse i gamle danske arter og eksoter, plukke, spise og samle undervejs. Der skabes stor artsdiversitet og viden om arterne formidles. Nye træer, der plantes ved stationen, omkring søen, i kilen og ved Hovedgaden indgår i Hvalsøs Arboret.

VISE HVAD VI GØR UNDERVEJS

Vi vil skilte med, hvad vi gør. Når vi har planer om at gøre noget, og når vi er i gang med områdefornyelsen og bygger om i byen, vil vi fortælle hvad, vi gør. Vi vil fx fortælle, hvorfor græsset får lov at gro i lidt længere tid end det plejer, og hvordan man kan være med i alt det spændende, der sker.

KULTURSTRØGET UD I BYEN

Det er ikke lige til at vide, hvad der sker inde i bygningerne på Skolevej (Kulturstrøget). Der afsættes midler til involverende formidlings- og kunstprojekter skabt af brugerne, børn og unge, på facader og langs vejen, der kan være med til at vise, hvad der er på færde, og hvad man kan opleve inde i bygningerne.

BUDGET

BYSAMARBEJDE	**600.000**
AKTIVITETER	**800.000**
ANLÆG	**7.000.000**
BEDRE HOVEDGADE OG STØRRE TRAFIKSIKKERHED	4.300.000
VI STYRKER SAMMENHÆNGEN	300.000
LIV OG FRODIGHED I BYMIDTEN	1.400.000
VI FORÆLLER OM BYENS KVALITETER	1.000.000
Programudarbejdelse	300.000
Projektledelse i kommunen	300.000
OMRÅDEFORNYELSE IALT	**9.000.000**

FINANSIERINGEN AF ALLE UDGIFTSPOSTER I OMRÅDEFORNYELSENS BUDGET OVENFOR DÆKKES MED 1/3 BETALT AF STATEN OG 2/3 BETALT AF LEJRE KOMMUNE

BYGNINGSFORNYELSE

DER ER SOM SUPPLEMENT TIL OMRÅDEFORNYELSESMIDLERNE ANSØGT OM EKSTRAORDINÆRE BYGNINGSFORNYELSESMIDLER TIL OMRÅDEFORNYELSEN, SOM I ALT VIL KUNNE TILFØRE 3.000.000 KR. TIL SÆRLIGT HOVEDGADENS NEDSLIDTE BYGNINGER.

ORGANISERING

Områdefornyelsen i Hvalsø er samskabelse. Udgangspunktet er byens skaberkraft, hvor lokale borgere, virksomheder og foreninger samles om fælles interesser og projekter i åbne og involverende aktivitetsgrupper, der samarbejder med hinanden, kommunen, fagpersoner og omverdenen omkring områdefornyelsen. Repræsentanter fra aktivitetsgrupperne samt andre væsentlige repræsentanter for byens liv og kommunen samles i det nye bysamarbejde, der åbent og inddragende bygger videre på netværket omkring Vores Hvalsø, arbejdsgrupperne, koordinationsgruppen mv., og danner ramme for den løbende gennemførelse og koordinering af områdefornyelsen.

Når områdefornyelsen igangsættes i november 2016 inviteres alle i byen til at deltage og fejre fremgangen. Dermed får områdefornyelsen, aktivitetsgrupper og bysamarbejdet den bredest mulige opbakning og legitimitet fra start, og i forbindelse med opstarten aftales samarbejdsformer, mødefrekvenser og beslutningsprocesser desuden nærmere, så alle kender vejen frem.

Områdefornyelsen forankres i Center for Byg & Miljø i Lejre Kommune, der løbende vil sikre den politiske opbakning og varetage kontakten og afrapporteringen til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet.

ORGANISERINGEN AF OMRÅDEFORNYELSEN - SÅDAN SKABER VI SAMMEN

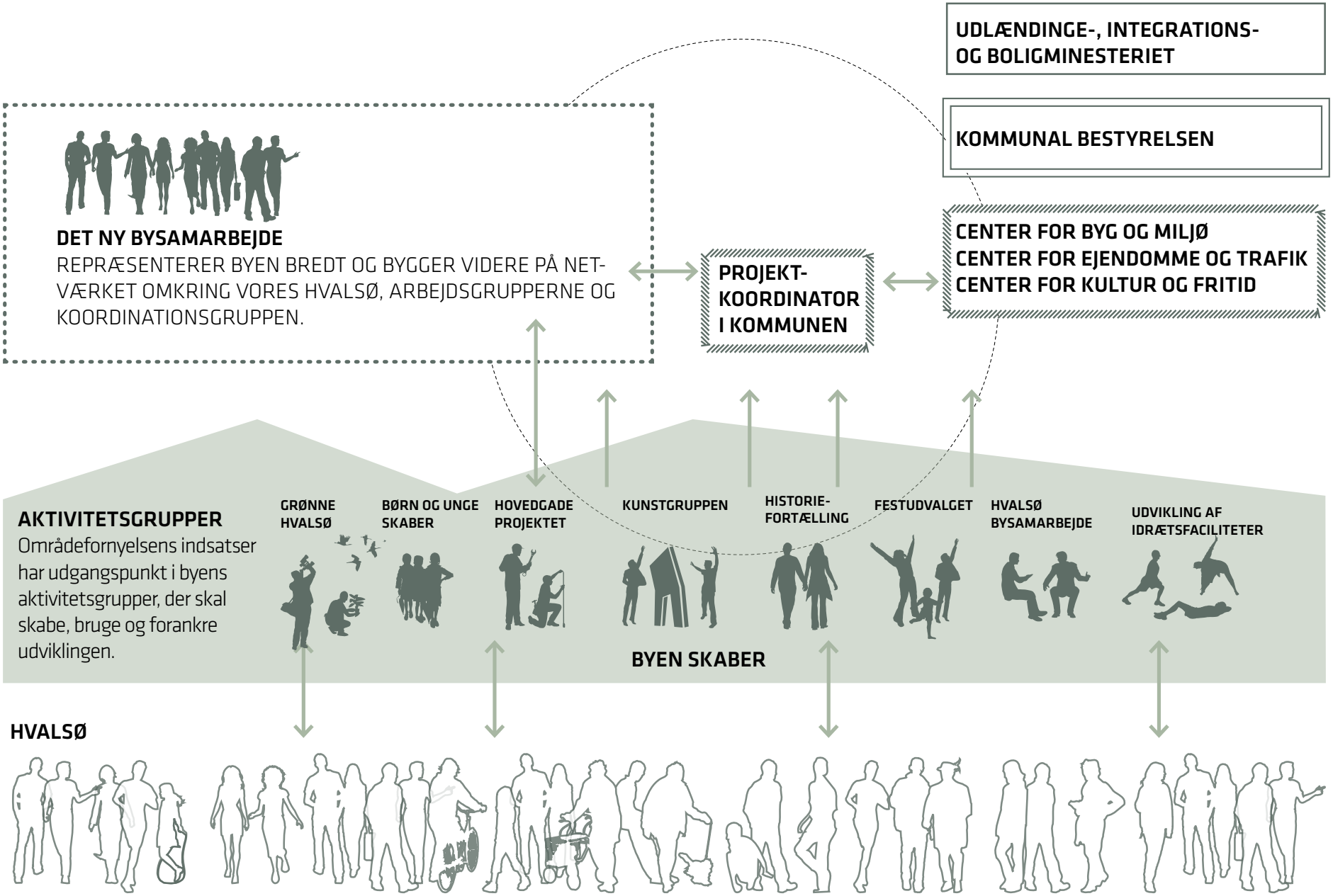

HANDLINGS- OG TIDSPLAN

Områdefornyelse gennemføres over 5 år, således at samarbejdet omkring byens udvikling i områdefornyelsen får den bedst mulige tid til at folde sig ud og forankre sig. Når bysamarbejdet omkring områdefornyelsen er etableret udvikles indledningsvist handlings- og tidsplaner, der stemmer overens med aktivitetsgrupperne, kommunen og alle de andre parter, der skal være med. Der udarbejdes handlingsplan for hele den 5 årige periode med delplaner for 1. år og 1.-3. år. Det står klart at etablering af bysamarbejde og trafiksikkerhedstiltag skal i gang hurtigst muligt, ligesom der er plads til igangsætning af flere af projektkatalogets indsatser for dem i byen, der vil ud over stepperne med det samme.

HANDLINGS- OG TIDSPLAN: Detaljeres i forbindelse med opsart af områdefornyelsen og udarbejdelse af delplaner.

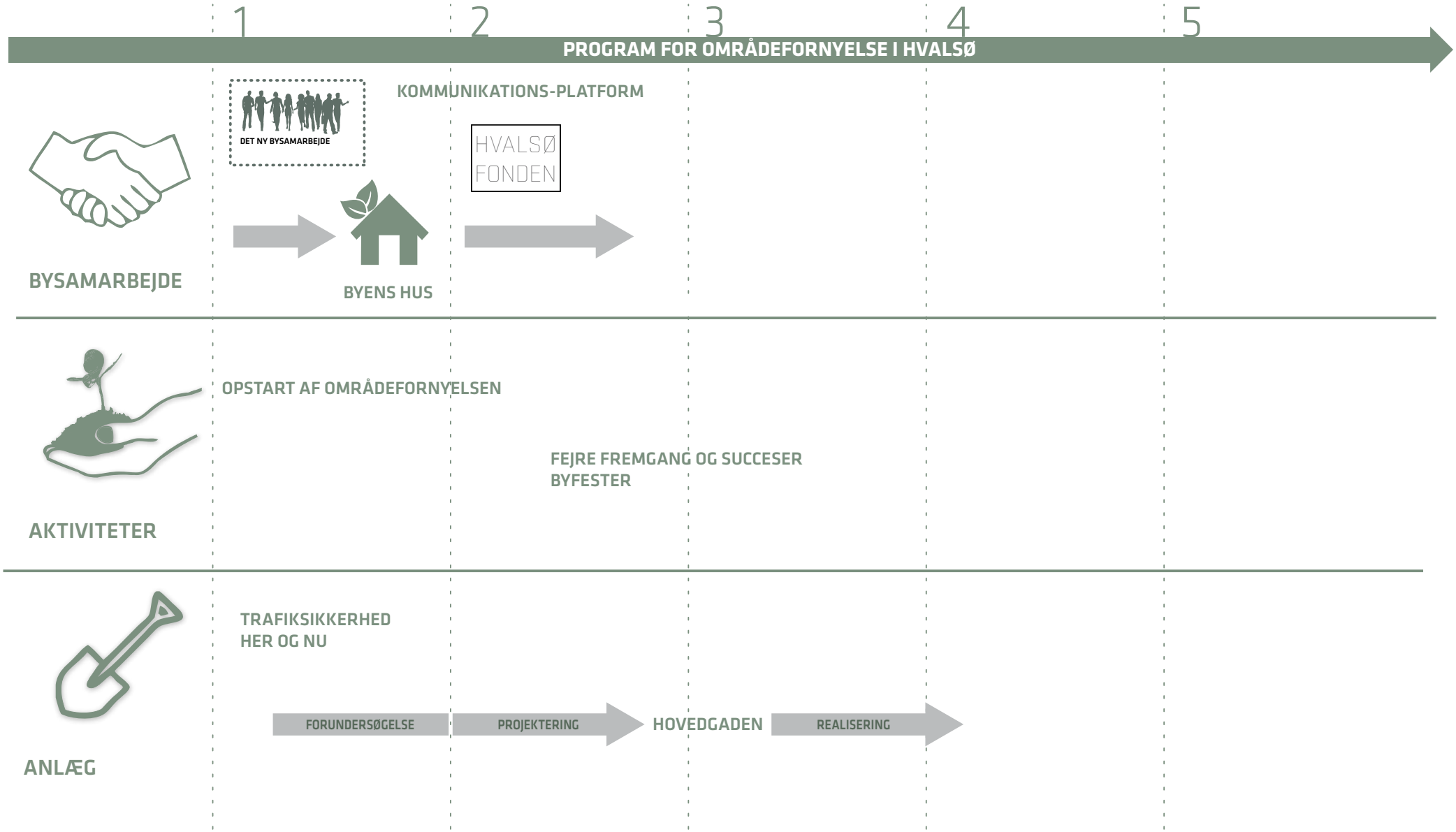

BILLEDE AF BYSAMARBEJDET - CHARLOTT BAMFORD CHRISTENSEN, LOKAL KUNSTNER